

ÁRAD.

ARAD VIDEKÉN

Évi — — 36 kor.
 Évi — — 18 kor.
 Egy negyed évre 9 kor.
 Egy óra — — 3 kor.

Nyilttéri közlemények
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, szeptember 28.

A kormány jóváhagyta az aradi telekértékadót.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Országos jelentőségű ügyben kapott ma a fővárosból távirati értesítést Kilényi János Aradváros főszámvevője. A Pichler J. Gyulától származó sürgönyi jelentés arról szól, hogy a minisztertanács jóváhagyta Budapestnek a telekértékadóra vonatkozó szabályrendeletét és Aradváros hasonló szabályrendeletének jóváhagyása két nap alatt szintén megtörténik.

Köztudomású, hogy a telekértékadó szabályrendeletét legelőször Arad város közgyűlése fogadta el és csak azután foglalkozott a kérdéssel Budapest törvényhatósági bizottsága, tehát Aradé az elsőség. Ez ügyben kérdést intéztünk Kilényi János főszámvevőhöz, aki a következő érdekes nyilatkozatot tette:

— Arad városé az érdem, hogy a városok jövedelmezőségét biztosító eme szabályrendelet az országban életbeléphet. Mint emlékeztetés, hosszas vita előzte meg azt a közgyűlési határozatot, amely elfogadta a telekértékadó szabályrendeletét, de végül is egyhangulag tette magáévá a közgyűlés ezt a rendkívül fontos szabályrendeletet, amelynek életbeléptetése a legelső esztendőben négyszázezer korona új bevételhez juttatja Arad várost. Akiknek Aradon háza, vagy egyéb ingatlana van, azok ellenzték a szabályrendelet elfogadását, mert azt hitték, hogy ezzel több adót fizetnek, mintha Aradon telemlének a pótadót. Az illetők azonban tévedtek, mert ha felemelték volna a pótadót sokkal több esett volna rájuk, mint így. Mint ismeretes, Aradon átlag fél százalék a telekértékadó, a fővárosban azonban ennél több és éppen ezért nálunk a legelső évben négyszázezer, míg a fővárosban több millió koronát jövedelmez a telekértékadó. A legérdekesebb a dologban az, hogy az aradi szabályrendeletet már 1917. évi érvénnyel hagyta jóvá a kormány, tehát már erre az esztendőre számíthatjuk a 400,000 korona bevételt. Erre nagy szükségünk is van, mert a város bevételei a kiadásokkal szemben lényegesen kisebbek. Tudvalevőleg olyan alternatíva elé kerltünk, hogy vagy felemeljük a pótadót igen jelentékeny módon, vagy pedig megalkottjuk a telekértékadót. Mi az utóbbit választottuk. Kétséges volt azonban, hogy a kormány jóváhagyja-e? Számos oldalról jövő nyomással kellett megbirkózni a kor-

mánynak, azonban mégis kénytelen volt a minisztertanács megadni a jóváhagyást, mert ezzel igen sokat lendít a városok háztartási bevételein. A kormány ugyanis nem akarta, hogy a városok nagyon eladósodjanak. Érdekes még, hogy bár Arad hozta meg

először a telekértékadóra vonatkozó határozatot és a főváros csak azután fogadta el ezt a javaslatot, a minisztertanács mégis először a budapesti szabályrendeletet hagyta jóvá és csak azután kerül sor Aradra. Nem akarta, hogy a fővárost megelőzze a vidék.

Asquith válaszolt a kancellárnak.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

London. A Reuter-ügynökség jelenti: A hadicélok ismertetése céljából Lensben összehívott ülésen Asquith volt miniszterelnök beszédet mondott, melyben többek között a következőket mondta:

— Ez ülés egy lépés abban a mozgalomban, amelyet egy az ország valamennyi pártjából alkotott bizottság folytat, hogy a néppel a negyedik háborús év megkezdése után világosan és teljesen ismertesse a szövetségesek hadicéljait. A békéért harcolunk, a világbékéért, amely megér minden áldozatot. Nem várhatnak önök, sem én világbékét olyan szerződéstől, amely a legyőzöttre győzelmet kényszerít és amely az ország alapelveit figyelmen kívül hagyná és a mely kigunyolná az illető ország történelmi hagyományait, igényeit és szabadságát. Az ilyen szerződések egész egyszerűen a jövő háboru termékeny talaját készítik elő. Az ilyen befejezés esztelenségnek találó példáját látjuk az 1871-iki szerződésben, amelyben a győzelmes Németország ragaszkodott ahhoz, hogy két tartományt, Elzász-Lotharingiát lakosai ellenére bekebelezzen. Jól tesszük, ha megemlékezünk arról, hogy Németország két legnagyobb fia: Bismarck és Moltke ennek következményeit előre látták. Bismarck hajlandó volt Metzét meghagyni Franciaország birtokában. Van alapunk annak feltevésére, hogy Németország ebből tanult.

— Az elmúlt napokban olvastam a német birodalmi kancellár válaszát a pápa békeajegyzékére. Hmzseg ez a homályos kenetteljes szentségektől. A német kormány azt mondja, hogy különös rokonszenvvel üdvözlí a pápa ama meggyőződését, hogy a jövőben a fegyver anyagi hatalma helyébe a jog erkölcsi ereje lépjen. Kifelelnti, hogy örülni fog, ha a háborut döntő bíróság helyettesíti és minden erre vonatkozó javaslatot támogat, amely — jegyezzék meg jól jellemző fentartását — a német birodalom és a német nép érdekeit összeegyeztetheti. De most én azt kérdezem, van-e a német kancellár táviratában, vagy a német kormány valamely legutóbbi időben tett mértékadó nyilatkozatában utalás arra, hogy hajlandó-e Németország az 1871-iki büntettet nemcsak meg nem ismételní, hanem hajlandó-e praktikus lépéseket tenni, amelyek egyedül nyithatják meg az utat az igazi tartós békéhez. Hajlandó-e Németország visszaadni azt, amit

akkor elvett? Hajlandó-e Belgiumnak teljes gazdasági és politikai függetlenségét előlétellek és fentartások nélkül visszaadni, tökéletes kárpótlással, aminő kárpótlás pótolhatja egy ország elpusztítását és egy nép szenvedéseit.

Ezután összefoglalja Anglia békefeltételeit, úgy, ahogyan ő gondolja: Anglia — mondja Asquith — nem akarja Németországot megsemmisíteni, sem a német népet állandóan megaláztatni. Az a borzalmas és brutális mód, ahogyan Németország a hadat viseli, mindenesetre nagyon befolyásolja a világot a németek iránt eddig érzett tiszteletben és ez a hatás még sokáig meg fog maradni. Általában véve nagyon helyes az a megállapítás, hogy minden országnak olyan kormánya van, amilyent megérdemel. A történelem mutatja és Oroszország példája bizonyítja, hogy a rossz kormány félretolása milyen drága és hosszadalmas feladat. Mi a porosz millitarizmus ellen harcoltunk és harcolunk most is. A német demokráciának nem kívánunk egyebet, mint csak azt, hogy sikerüljön ezt a gonosz szellemet megíékezní. A háborunak célja nem a statuskvó visszaállítása, nem is a hatalmak ugynevezett egyensúlya, hanem mindkettőnek egy nemzetközi szervezettel való pótlása, amelyben a nagy és kis államok egyformán helyt foglalhatnak és mindegyik megvédheti igazát és fejlődésének függetlenségét.

Mint magától érthető dologt teszem fel, hogy az ellenség Franciaország és Oroszország megszállott területeit kiürítí, Szerbiának nemcsak régi otthonát kell visszaadni, hanem ahhoz is teret kell adni, hogy nemzeti igényeit kiterjeszthesse. Itt van még Lengyelország, amelyre vonatkozólag mindnyájan aláírjuk Wilson elnök szavalt és nem szabad megelégednünk Görögországról és a délszlávokról sem. A vezető alapelv az legyen, hogy a fajrokosság, a történelmi hagyományok és főkép a lakosság valódi kívánsága és törekvése szerint kell eljárni. Most pedig áttérek a megegezés politikai irányvonalaira. Egy olyan béke, amely lehetővé teszi a leplezett harag utáéledését, nem ér semmit. Egyszer és mindenkorra ki kell irtani felfogásunkból azt a tévedést, hogyha békét akarunk, háborura kell készülnünk. Az utókor talán verőfényes időt fog megérni. Én attól tartok, hogy mi, sőt a legfiatalabb is köztöttünk, csak távolból és képzeletből fogjuk meglátni ennek a boldogságnak egyes sugarait. Én azt állítom, hogy most nemcsak a békéért harcolunk, hanem a háboru ellen is.

Sikereink a Tonale területen.

Budapest, szeptember 27. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

A Radautztól keletre elterülő vidéken az ellenséges tüzérségi tűz időnként feléledt.

Olasz harcér:

Boroevics hadsereg csoportjánál repülőink és védőszélőcsúink 3 ellenséges repülőgépet leszedtek. A Tonale területen hegymászó járőreink az ellenség arevonala mögé kerültek, ahol 2 kötélpálya állomást szétrobbantottak. Több raktárt elpusztítottak és veszteség nélkül foglyokkal tértek vissza.

Délkeleti hadszíntér:

Nagyobb harci esemény nem volt. A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Német győzelem

Flandriában.

Berlin, szeptember 27. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Rupprecht bajor trónörökös hadserege:

A flandriai csata tegnap kora reggeltől késő éjjelig szakadatlanul tombolt és kisebb harcokban reggelig folytatódott. A harcokban kipróbált 4. hadsereg ismét dacolt az angolok rohamával. Valamennyi ország-részbeli német csapatnak része van a nap sikerében, amely még kevesebb területnyereséget hozott az ellenségnek, mint a szeptember 20-ika. Halatlan erejű pergőtűz vezette be a támadásokat. Valóságos por- és füstfal mögött tört az angol gyalogság számos páncéloskocsitól kísérvé Mangelare és Hollebecke között előre. A Langemark mindkét oldalán több ízben rohamozó ellenséget tűzünkkel és közelharcban mindig visszavertük. A St. Julientől nyugatra elterülő vidéktől a Menin—ypeni országutig sikerült az angoloknak egy kilométer mélységig védőzónánkba behatolni, amelyben azután naphosszat elkeseredett, váltakozó eredményű harcok zajlottak le. Az ellenség a tüzérségi lövegátásnak áthelyezésével igyekezett tartalékaink előrevonását és harcbevételét meggátolni. Ezredeink acélos akaraterője a tűz erején át utat tört magának. Az ellenséget friss rohamban több helyen visszavetettük. Különösen makacsul folyt a küzdelem a Sonnebecke-ből nyugat felé szétágazó országutakon és este Gheluvelt körül. A falu birtokunkban van. Tovább délre a comines—ypeni csatornáig az angolok ismételt rohamai eredménytelenül és súlyos veszteségükkel összeomlottak. Az ellenség eddig nem ujtotta meg támadásait. Legalább 12 angol hadosztályt vetettek a harcvenalába. Védekezésünk szilárd-ságát nem rendítették meg. A flandriai arevonala többi szakaszain és az Artoisban a tüztevékenység csak ámenetileg fokozódott. Ostendének szeptember 25-ikéről 26-ikára virradó éjjel történt lövetése épületkárokon kívül a lakosság köréből is szedett áldozatokat. 14 belga meghalt, 25 súlyosan megsebesült.

A német trónörökös hadserege:

Soissonstól északnyugatra a Chemin des Dames középső szakaszain és a Maas keleti partján a tüzérség harci tevékenysége élénk maradt, csak helyi előtéri harcokra került a sor. Tegnap 17 ellenséges repülőgépet lőtünk le.

Keleti harcér:

Dünaburnnál a Narod-tó mellett, Lucktól délnyugatra, valamint a kárpáti arevonala egyes részein, a román sikéságon és a Duna alsó folyásánál feléledt a tüzelés.

Macedóniai harcér:

Lényeges esemény nem történt. — Ludendorff, első főszállásmeister. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mi lesz a leszerelés után?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az állami és hatósági munkaközvetítés egész országra kiterjedő szervezetének kiépítése a kormányrendelet értelmében most van folyamatban. Budapesten már május elseje óta működik az állami munkaközvetítő hivatal a József-utcában. A vidéki intézetek hatósági jellegűek lesznek. Értesítésünk szerint már Kassán, Debrecenben, Marosvásárhelyen, Brassóban és Kolozsvárott személyesen kezdte meg a hatósági munkaközvetítők megszervezését Andor Endre dr. miniszteri tanácsos, a budapesti állami munkaközvetítő hivatal igazgatója.

Most Arad, Nagyvárad és Szeged kerül sorra. A szervezés munkája még egyik városban sincs egészen befejezve, de rövid idő múlva előreláthatóan október-november havában az összes vidéki városokban megkezdhetik működésüket a hatósági munkaközvetítők és ezzel a munkaközvetítés országos hálózata teljessé lesz.

A terv ugyanis az, hogy a leszerelést ez a hálózat már teljesen készen várja. Minden városban rátermett embereket állítanak a hatósági munkaközvetítők élére, akik a rájuk háruló nagy feladatokkal meg tudnak birkózni. A budapesti állami munkaközvetítő hivatal igazgatója már elkészítette azt a tervezetet, amely lehetővé teszi, hogy a leszerelés után hazatérő munkások százezrei békés existenciához jussanak.

A budapesti állami munkaközvetítő is csak októberben kezd meg teljes erővel működését. Az állami munkaközvetítőt hamarosan külön épülethez kell majd elhelyezni, ahol a társadalmi muzeum és egy munkaszálló is helyet talál. A munkapiac helyzete az állami munkaközvetítő jelentése szerint, még mindig azt mutatja, hogy a munkaalkalom mindig több, mint a mennyi a munkát kereső. Egyedül a vas- és fémiparban emelkedett az utóbbi időben a munkát keresők száma, ami főként abban rejti magyarázatát, hogy az ötven éves németkeleket szabadságolták és hogy a csepies befejeződven, sok gépész keres más munkát.

Zsarolási kísérlet egy törzsorv

(Bécsi tudósítónktól.)

Bécsből jelenti tudósítónk: Masl.

chárd vasuti tisztviselő zsarolás büntette, vádoltan állott ma egy igen érdekes perben a bécsi törvényszék előtt. A vádirat szerint Maslo Bécs legismertebb nőorvosáról Studinka Mihály dr. ról azt a rágalmat terjesztette, hogy feleségét, mikor az nála az orvosi rendelésen megjelent, megbecsteleltette és ő ezért az orvostól tízezer koronát kért hallgatási díj fejében.

Az orvos ártatlanságának tudatában feljelentést tett a tisztviselő ellen. Elmondotta benne, hogy Maslóné súlyos tüdőbajjal került hozzá, és ő megvizsgálta. Minthogy az asszony attól félt, hogy áldott állapotban van, megnyugtatta őt ez irányban, de azt mondotta neki, hogy jöjjön még el néhány-szor a rendelésre. Néhány hónappal később megjelent a férj az orvosnál és olyan célzásokot tett, melyekből kitűnt, hogy a felesége előtte az orvost súlyos vádakkal illette. Studinka Mihály dr. felháborodva utasította vissza ezt, amire Maslo káromkodva távozott s egy óra múlva felesége társaságában visszatért és felszólította az asszonyt, hogy mondja az orvos szemébe, amit rövid idővel ezelőtt neki a férjnek mondott. Maslóné eleinte azt válaszolta, hogy ő nem tud semmit, de az feleségére energikusan ráívalt s akkor ez így szólt:

— Azt mondtam az uramnak, hogy mi ketőnknek intim viszonyunk volt.

Ennél a jelenetnél ott volt az orvos felesége is. A házaspárt azonnal kiutasították, az orvos rögtön az ügyvédjéhez ment, aki Maslók ellen becsületsértésért feljelentést tett. A vasuti tisztviselő néhány nap múlva felkereste az orvos ügyvédjét és tudomására adta, hogy abbahagyja az ügyet, hogy ha az orvos neki tízezer koronát ad beteg felesége gyógykezelésére költségeire. Ha ezt nem tenné meg, akkor a törzsorvosi rangban bevont orvos ellen az illetékes katonai hatóságnál, valamint az orvosi kamaránál megteszi a feljelentést. Ezek után az orvos ügyvédje feljelentette a vasuti hivatalnokot zsarolás büntetéseért is.

A ma megtartott főtárgyaláson Masló ártatlannak mondotta magát s azzal védekezett, hogy ő be akarta fejezni a csunya affért s az orvostól súlyosan beteg felesége számára kérte a pénzt. A vádlott betérjesztett egy levelet a bíróságnak, amelyet álitólag a felesége írt röviddel a halála előtt s amelyben elmondja, hogy az orvos tiltott operációt végzett rajta. A bírónak arra a kérdésére, hogy miért nem tett e miatt feljelentést az orvos ellen, a vádlott azt felelte, hogy izgatottságában erre nem is gondolt.

A bíróság a törzsorvost tanuként hallgatta ki és ez részletesen elmondotta a Masló házaspár látogatását nála és hogy teljes ártatlanságának tudatában azonnal panaszt emelt ellenük és mikor később pénzt követeltek tőle, akkor ügyvédje útján zsarolásért jelentette őt fel.

Az ügyvédet is tanuként hallgatta ki a bíróság s elmondotta, hogy Masló előtte szóról-szóra a következőképp fenyegetőzött.

— Minden fórumon keresztül elviszem az ügyet Badenbe a császárhoz. Feljelentem őt, majd elveszi a felség tőle a rangját meg

a diplomáját és még be is csukatja. A feleségem legfeljebb tíz évig fog élni, s ha csak két korona ötven fillért követelek részére naponta, ez tízezer korona. Hogy jövök én ahhoz, hogy az asszonyt tovább is eltartsam. Az

orvos szeretője volt, gondoskodjék róla. Vagy-vagy.

A bíróság bűnösnek mondotta ki zsarolás büntetésében Maslot és hat hónapi súlyos börtönrre ítélte.

Berlini cirokvásárlók Aradon.

(Elromlott nagy üzletek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Olyan karriert, mint az egyszerű cirok, talán egyetlen szükségleti cikk sem csinált a háboruban. A szápla cirokmag, amelyet béke idején még a szárnyasjóságok is csak fitymálva fogyasztottak, most métermázsánként három-négyszáz koronáért kapható. Amikor az árpat a kormány rekvirálta és a sörgyárak nem tudtak anyaghoz jutni, felfedezték, hogy a cirokból pompás sörpótló-anyagot lehet készíteni és ma már a sör háromnegyed része cirokból áll. Igen természetes tehát, ha a cirok iránt óriási a kereslet. Mivel a kormány még egyáltalán nem foglalkozott a cirok ármaximálásával, tehát a gazdák és az azzal foglalkozó kereskedők minden elképzelhető és elképzelhetetlen eszközt felhasználnak az ár felhajtása érdekében. A magyarországi ciroktermésből nemcsak Ausztriának, hanem még Németországnak is bőven jut. Néhány nappal ezelőtt Aradra érkezett egy berlini nagy bank képviselőjében négy üzletember, akiknek az a hivatása, hogy minél több cirokmagot vásároljanak a szóbanlevő berlini bank érdekköréhez tartozó sörgyárak számára.

A berlini négy ur háromszázhatvan koronát ígért a cirok métermázsájáért és a cirok szakállért külön métermázsánként hatszáz koronát helyeztek kilátásba. Erre a hírre Aradról és a környékről igen jelentékeny mennyiségű cirokmagot kínáltak eladásra. Volt olyan aján-

lattevő is, aki egy hold ciroktermésért tizenegyezer koronát kért és kapott is „de egyelőre — csak írásban“. A berlini vásárlók már tegnap boldogan akartak eltávozni Aradról, mert hiszen sokkal több cirokmagot és cirokszakált sikerült lekötniük, mint remélték. Elutazásuk előtt azonban váratlan távirati értesítés érkezett hozzájuk a berlini banktól. A sürgöny szövege magyarra fordítva így szól:

„Cirokvásárlás azonnal beszüntetendő. Pozitív értesüléseink vannak, hogy a német kormány rövid idő múlva cirokmag métermázsáját háromszázhatvan koronára, cirokszakállét pedig négyszázhatvan koronára maximálja. Megkötött üzletek stornirozandók. Kötéseket csak úgy elfogadjuk, ha eladók kötelezik magukat, hogy német kormány által maximálandó árakban szállítják cirokot.“

A németországi megbízottak azonnal értekezletre hívták össze az aradi eladókat és közölték velük a kellemetlen hírt. A vásárlók kijelentették, hogy az üzletet csak akkor perfectuálhatják, ha a bank távirata értelmében hajlandók az eladók szállítani. Az Aradról távol lakó eladókat körülvéve értesítették erről és kissé lelőhadt lelkesedéssel távoztak közülünk. Az eladók egyelőre nem nyilatkoztak, hogy elfogadják-e a berlini bank feltételeit és nem lehetetlen, hogy a nagy cirokvásárlóból sok száz ezer koronás per keletkezik.

megjelent ott az üzlet tulajdonosnője, aki ugyan csak csodálkozott, amikor a nyitott üzletben idegent látott. Amikor körülnézett a helyiségben, rögtön felfedezte, hogy a kézipénztárt valaki fessegette. Elképzelhető, a vevő hölgy ijedelmé, amikor tudtul adták neki, hogy kevéssel az ő látogatása előtt betörők járhattak a kalapáruházban. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek, amely megindította a nyomozást.

Drágább lesz a patika?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hire jár, hogy október elsejétől harminc százalékkal megdrágulnak a gyógyszerek. A háboru óta már kétszer fölemelték a gyógyszerek árát és nemrég a belügyminiszter azt is megengedte, hogy munkadíj címen husz százalékot számítsanak hozzá a gyógyszerészek a receptre kiadott gyógyszerek árához.

Fővárosi tudósítónk érdeklődött a dolgról a belügyminiszterium illetékes ügyosztályában, ahol kijelentették, hogy semmi tudomásuk sincs arról, hogy október elsejétől kezdve a belügyminiszter engedélyezte volna a gyógyszerek árának a fölemelését. Eddig ilyen tárgyú előterjesztés nem érkezett a miniszteriumba. Valójában az történt, hogy a Magyarországi Gyógyszerészek Egyesülete legutóbb ülést tartott, amelyen elmondták panaszukat, hogy a gyógyszerek nyersanyagának beszerzési ára egyre nagyobb lesz, tehát megokolt, hogy újabb ár-emelést kérjenek. A gyógyszerárak beszerzése különben is nehézségekbe ütközik most,

mert a békeidők legfőbb gyógyszerpiacáról Amsterdamból nem lehet most gyógyszert kapni s így pusztán a németországi gyárakról vannak utalva a magyar gyógyszerészek. A német gyárosok ki is használták ezt a konjunkturát, amennyiben a háboru alatt nem egy gyógyszernek az árát ezer perccel is fölemelték és csak a magyar kormány közbelépésére mérsékeltek az árakat. Ezidőszereint újból nehézségeket támasztottak a német gyárak, amennyiben korlátozták a gyógyszereknek a mennyiségét. Ilyenformán most egyes gyógyszerekben hiány is van, különösen azokból, amikhez az anyagot tropikus vidékekről szerezték meg béke idején. Hiányzik a ricinusolaj, kakaóvaj, borkősav, borvazelin, általában a zsíros olaj és a tüdőbetegségek gyógyításához szolgáló gyógyszerek egyik fontos alkotórésze.

A Közegészségügyi Tanács dönt a fölött, hogy felterjesztést tesznek-e a belügyminiszternek a patikaszerke megdrágítására.

Éhségstrájk és zavargás Irországban.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Berlin. A londoni konzervatív sajtó uszításai miatt, amelyekkel a kormányt arra akarja rávenni, hogy a védkötelezettséget egész Irországra kiterjessék, egész Irországban nagy a nyugtalanság. Mindenütt felvonulásokat rendeznek, több helyen éhségstrájjal felelnek a kormány kísérleteire. A letartóztatások, elítélések napirenden vannak. A tömeg több helyütt losztogatást rendezett. Corkban vasárnap a sinfeinisták gyűlést tartottak, amelyen Arthur Griffith erélyes ellenállást hirdetett a kényszer-sorozás minden kísérletével szemben. Griffith beszámolt a megtett intézkedésekről aziránt, hogy Irország érdekei a béketárgyalásokon kellően képviseltessenek. Dublinban szombaton és vasárnap nagy demonstrációk voltak negyven éhségstrájkoló sinfeinista érdekében. A helyzetet Angliában igen válságosnak tartják.

Berlin. Glasgowban szombaton évi konferenciájuk volt a munkáspártoknak. A konferencián Smillie, a skót bányamunkások vezére megnyitó beszédében erélyesen állást foglalt a megegyezés békéje mellett. A többi szónok hangsúlyozta, hogy a német militarizmussal együtt az angol militarizmust is meg kell semmisíteni. Ramsay Macdonald támogatta Smilliet. Végül határozatot fogadtak el, amelyben a konferencia rokonszenvét fejezte ki a stockholmi mozgalom iránt.

Berlin. Stockholmi jelentés szerint a *Novoje Vremja* a következőket írja: A felsőolaszországi zavargások, valamint a máxista propagandának veszedelmes növekedése Oroszországban, amely különben összefügg az olaszországi zavargásokkal, valószínűleg hasonló eseményeket fog okozni Franciaországban és Angliában.

Álkulessos betörők

az aradi üzletekben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az utóbbi időben Aradon vakmerő módon garázdálkodnak az álkulessos betörők és fosztogatók. Alig néhány héttel ezelőtt történt, hogy egyik főtéri forgalmas könyvkereskedésből a déli órák alatt háromszáz koronát loptak el a tolvajkulessos betörők. Ma két helyen is megismétlődött ez a furcsa eset.

Gábor Miklós Salacz-utcai cukorkanagykereskedő szintén minden dőlben be szokta zárni üzletét, hogy személyzetével együtt ebédelni menjen. Az üzletben összegyűlt pénzt rendszerint a Wertheim-szekrényben helyezi el, ma azonban kivételesen nem tették a kézi pénztárban lévő ezerkétszáz koronát a vasszekrénybe, hanem a fiókban hagyták az összeget. A viszonyokkal ismerősnek látszó egvények ezt az alkalmat arra használták fel, hogy álkulessossal kinyissák a kereskedés aifáját. Tervük sikerült és az ezerkétszáz koronát elvitték anélkül, hogy valaki megzavarhatta volna őket munkájukban. Az aifót társa-nyitva hagyták és amikor a személyzet két óra felé visszatért, rémulve látta a nyitott üzletet.

Alkalmassint ugyanazek a betörők járhattak a Gábor üzlet szomszédságában levő Pávicskó M. úti kávéházban, amelynek aifáját szintén kinyitották. Pénzt azonban nem loptak, mert olyan helyre tette azt az üzlet tulajdonosnője, hogy nem tudták felfedezni. A betörők innen is nagy távoztak el, hogy nyitva hagyták az aifót. Kevéssel egy óra után az üzlet egyik régi revője betért a házba és csodálkozva konstata-álta, hogy az üzletet nékiül áll. Azt hitte, hogy az üzletben lévők csak a szomszédok loptak el és ezért kénytelenesen elhelyezkedett a boltban. Csaknem egy órai várakozás után

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor

LÉGHAJÓTAMADÁS ANGLIA ELLEN.

Rotterdam. Londonból jelentik: Ellenséges repülőgépek este a genti és essexi partvidék keleti partjai felett megjelentek. Az egyik repülőgépek sikerült London délkeleti külvárosa fölé repülni, ahová 2 bombát dobott le. Husz ember meghalt és megsebesült.

Rotterdam. Londonból jelentik: A tegnapi légi támadásnak áldozatai 2 halott és 25 sebesült.

Basel. A Naily News beavatott forrásból jelenti: Lloyd George barátai körében kijelentette, hogy kívánja a mielőbbi békét az igazságosság és jogosság alapján.

Berlin. (Hivatalos.) Szeptember 24-én este torpedóhajóink a flandriai tengerpart közelében harcra keveredtek ellenséges rombolókkal és repülőgépekkel. Az ütközet folyamán egy ellenséges repülőgépet lelőttünk, személyzetét — két angol tisztet — foglyul ejtettük. Torpedóhajóink nem szenvedtek veszteséget. A tengerészeti vezérkar főnöke.

Berlin. Hans Delbrück tanár, titkos tanácsos, a berlini egyetem híres történésze, a *Preussische Jahrbücher* című ismert, nagytekintélyű kiadója, aki a mérsékelt liberálisok szellemi vezére, a következőket mondta a központi hatalmak válaszigygyezékéről:

— A német jegyzék forma és tartalom dolgában egyaránt megfelel a német nép nagy többsége kívánságainak és vélekedésének. Én csak azt szerettem volna, hogy a válaszigygyezékben határozott nyilatkozat történjék a belga szuverenitás és integritás helyreállításáról. Egy ilyen nyilatkozat igen lényegesen fokozta volna a jegyzék hatását. Ugy látszik azonban, hogy a Reichstag békéhatározatának kifejezett fölemelése után fölöslegesnek vélték Belgiumról speciális nyilatkozatot tenni. Az utóbbi időkben elhangzott hivatalos kijelentésekből arra következtethetünk, hogy a béketárgyalásoknál — amelyek, mint remélem, most már remekára megkezdődnek — nyomban kimondják az utolsó szót. Ennek legjobb bizonyítéka az a düh és kétségbeesés, amelyvel az *alldeutsch* sajtó a válaszigygyezéket és a birodalmi kancellárt támadja.

Zürich. Az olasz-svájc határ vasárnap óta ismét el van zárva minden postai és vasúti közlekedés elől, mert a felsőolaszországi városokban kiújultak a zavargások.

Gent. A *Journal de Genève*-nek jelentik az olaszországi politikai válságról: Orlando miniszter, hogy továbbra is a kormány tagja maradhasson, kénytelen volt megválni *Corradini* osztályfőnöktől és *Vigliani* rendőrfőnöktől, leghívebb munkatársaitól, akiket azzal vádoltak, hogy Giolitti hívei. Orlando magatartása azonban csak a válság elhúzódását jelenti. Azzal, hogy Orlando és Canepa megtartotta tárcáját és hogy *Piemontban* kihírdették az *ostromállapotot*, a válság még nincs megoldva. Ezek csak ideiglenes rendszabályok. Minden a háború eseményeinek további alakulásától és a bekövetkezendő től szigorúságától függ. Piemontban erősen érvényesül *Giolitti* híveinek, a szociálistáknak és a katolikusoknak befolyása. *Lazzariti*, a szociálista párt titkárát azért tartóztatták le, mert sztrájkot szervezett, hogy azzal kényszerítse a kormányt a tél beálta előtti békekötésre.

Hága. A Daily Express közli tudósítójának

beszélgetését az angol közlemezési hivatal új elnökével, aki kijelentette, hogy a rendelkezésre álló hajók száma nem elégséges a szövetségesek szükségletének fedezésére még akkor sem, ha a német buvárhajók nem súlyosztanának el több hajóteret, mint most. Az önkéntes takarékoság nem lesz elég ahhoz, hogy feleslegessé tegye a kényszeradagolást. — mondta a közlemezési hivatal elnöke. A háború után is takarékosagra lesz szükség.

Bécs. Sen kínai követ tegnap este elutazott Bécsből egész követségi személyzetével együtt. A külügyminiszterium egyik képviselője Kopenhágáig kíséri a diplomatát, aki onnan Szibérián át Pekingbe utazik.

Gent. A Temps jelenti: Basilescu román képviselő felhívást intézett Oroszország lakosságához és ebben sötét színekkel festi Románia állapotait. Elmondja, hogy a szerencsétlen ország a háborúban már eddig is egy millió embert veszített és ha Oroszország nem nyújt gyors segítséget, akkor a Moldvánál még az eddigieknel is súlyosabb veszteségek várnak a román nemzetre.

Hat millió hektó bor.

Sajtó tudósítók telefonjelentése.

A negyedik háborús szüret országsszerte lázasan folyik. Nemesak a szőlő fejlődésére, de a szőlőművelési munkálatokra is kiválóan kedvező idő jár, úgy hogy valószínűnek látszik a kevesebb vöröses szakembereknek az a véleménye, hogy az idei hozam legalább is eléri a hat millió hektolitert.

Az idei új bor minőség tekintetében is igen kiválónak ígérkezik. Kötés benne még alig jött létre, mert a hivatásos kereskedők, a bizonytalan kiviteli lehetőség és a szőlősgazdák horribilis árai miatt tartózkodtak a vételtől. A katonaság sem vásárolt eddig idei bort vagy mustot.

Ami a hordókérdést illeti, a földművelésügyi miniszter a tervbe vett ármáximálással cikésett, mert most már mindenki ellátta magát hordóval. A legrégebb hordók is előkerültek az idén a fészertől, ami nem is csoda, mert ócska hordóért literenként 60—70 fillért, új hordóért egy koronát is fizettek.

Munkaerőben alig van hiány. A könnyű szüreti munkálatokhoz elegendő az asszonyok orosz foglyok munkaereje. Több helyen a szüret tartamára beszüntették az iskolai előadásokat, hogy a gyermekek is segédkezhessenek a munkálatokban.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Olyan bortermés, mint az idén, évek óta nem volt a tokaji Hegyalján. De csak és teltek a fűrtök. Az 1917. év háborús szüretére soká fog emlékezni Tokaj környékének népe. A gazdag bortermés híre már is kijutott Németországba és az ügynökök egész serege lepte el a Hegyalját. Az elmúlt évben 4 és 4:30 korona között változott a must ára. De a német ügynökök túltettek a múlt évi áron is és az idén 7 koronát, sőt 7 korona 50 fillért is fizetnek a must literjéért. Ilyen körülmények között az idei hegyaljai szüretből nagyon kevés marad majd az országban. A belső eladás lényegtelen, mert a kivitel szinte hihetetlen mérvet ölt. A kiviteli engedélyeket a kormány akadálytalanul adja ki, mert a bor kivitelével tudvalevőleg valutánkat akarja megjavítani.

A mezőgazdák felmentésének meghosszabbítása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Megírta az Aradi Közlöny, hogy a honvédelmi miniszter rendeletileg intézkedett a mezőgazdák felmentésének meghosszabbításáról. Erről a rendeletről sok felmentett gazda nem birt tudomással és valósággal elárastották a minisztert és a felmentési bizottságot kérelmekkel. A felmentések meghosszabbításáról szóló rendeletet a földművelési miniszternek alábbi távirata magyarázza meg, amely ma érkezett Barabás Béla főispánhoz:

75900 eln. A thjf. város főispánjának. Honvédelmi miniszter ur folyó évi 20700 eln. mg. a. számú rendelete értelmében a folyó évi szeptember hó 30-ig engedélyezett mező és erdőgazdasági felmentések október 31-ig, az október 31-ig engedélyezett felmentések pedig folyó évi november 30-ig meghosszabbíthatók. Miután igen sok névjegyzék érkezik be hozzám, amelyek a folyó évi szeptember 30-ig, illetve október 31-ig felmentett egyének kérelmeit tartalmazzák, továbbá felmentésük iránt a honvédelmi miniszter urnak fentebbi rendelkezése folytán az ilyen kérelmeket a felmentési bizottság határozattal ellátni nem fogja, amennyiben tehát a Méltóságodhoz visszaküldött névjegyzékben a szeptember 30-ig, illetve október 31-ig engedélyezett felmentések meghosszabbítására vonatkozó kérelmek nincsenek újabb határozattal ellátva, vagy pedig a névjegyzékben a felmentési bizottság határozatának bejegyzésére szánt hasámban honvédelmi miniszter ur 20700 eln. mg. a. számú rendeletre történik utalás, a szeptember 30-ig felmentettek felmentése október 31-ig, az október 31-ig felmentettek felmentése pedig folyó évi november 30-ig érvényben marad. Természetesen azonban a felmentett egyének a honvédelmi miniszteri rendeletben megjelölt közigazgatási hatóságoknál felmentésük érvényesítése, illetve felmentési igazolványaik bélyegzése végett jelentkezni tartoznak. Földművelésügyi miniszter.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Zöldhelyi Anna bemutatkozása. A társulat új tagja, szombaton a Csárdás királyné operettben lép föl először. Zöldhelyi Anna a Király-színház gárdájából került az aradi társulathoz és biztos, hogy első látásra meghódítja a közönséget. Zöldhelyi Anna Stázi komtesz szerepét játssza szombaton, hétfőn pedig a Legénybuesuban Stefi-ben lép föl másodszor.

* A színházi iroda közleményei. Pár nap választ el és az aradi Nemzeti Színház kapui megnyílnak, hogy a szezont megkezdje a társulat. Első előadás szombaton, 29-én lesz a legnépszerűbb operettel, a Csárdás királynéval. Nem is lehetne jobb és kedvesebb dátummal szezont nyitni, mint a Csárdás királynéval, melynek pompás előadása a legnagyobb sikert eredményezte a múlt szezomban. Másnap vasárnap már két előadás lesz a színházban, délután fél négykor a Golem kitűnő operett van műsoron, este fél nyolckor a Mágus Miska kerül előadásra a már ismert kitűnő szereposztásban. Hétfőn a Legénybuesu van műsoron.

— Tavasz és Szerelm Schübert legújabb daljátékának magyar kiadása 2 kötetben már kapható Oláh és Társa zeneműkiadójánál. Minori-ta-palota.

Osizmazia Endre nem lesz államtitkár. Budapestről telefonálja tudósítónk: Egyik fővárosi estilap megcáfolja a lapoknak azt a híresztelést, mintha Osizmazia Endre dr. képviselőnek igazságügyi államtitkárrá való kinevezése befejezett dolog volna.

Csehek viszik el Aradról a zsirt és szalonát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Próbáljon valaki Aradon sertés-zsirt vásárolni. Próbáljon valaki Aradon szalonát vásárolni. Akármelyik henteshez megy, azt a stereotip választ kapja, hogy zsir és szalona nincsen. Egyetlen grammot nem lehet kapni sem maximális áron, sem maximális áron felül. Pedig sertéshúst ugyancsak árusítanak a hentesek. Felvetődik tehát a kérdés, hogy hová lesz a zsir és a szalona? Mert azt még a leglaikusabb emberrel sem tudják a hentesek elhittetni, hogy a levágott sertéseknek sem zsírjuk, sem szalonájuk nem volt. Hát hová is kerül a sok zsir és szalona? Erre a kérdésre megkapjuk a választ abból a feljelentésből, amelyet Maisztrovios János aradi sertéskereskedő tett Madarász Emil miniszteri tanácsosnak.

Aradról a sertés-zsirt és szalonát aradi hentesek és ügynökök közvetítésével

a m. kir. földmivelésügyi miniszterium engedélyével csehek vásárolják össze és szállítják haza Csehországba.

Ezért nem jut Aradváros közönsége egyetlen gramm zsirhoz, egyetlen gramm szalonához. Ezért kell Aradváros közönségének importált dán-vajjal beérnie, ha ugyan kap dánvaját. Érdekes kérdés, hogy miért éppen Aradon vásárolhatnak a csehek zsirt és szalonát és miért nem boldogulhatnak más városban? Azért, mert sehol oly elnézőek a hatóságok a kufárokkal szemben, mint éppen Aradon.

Maisztrovics János elmondja feljelentésében, hogy a Haditermény r.-t. Margold nevű budapesti megbízottjának aradi ügynökei már a nyár folyamán a részvénytársaság által maximált áron rekvirált sertések közül körülbelül 70—80 sertést hoztak Aradra. Itt a sertéseket levágták, a húst kimérték

a zsirt és szalonát maximális áron felül eladták és így horribilis törvénytelen haszonhoz jutottak.

Egyik megbízottja volt Margoldnak Sztojakovics Milán aradi hentesmester, aki Nagy János és Denzig István ügynökökkel Elekről 40 sertést hozott Aradra a Haditermény által rekvirált sertésekből. A sertéseket nem vasuton szállították, ami feltűnő lett volna, hanem kocsin. Így 2—3 sertés fuvarja 50 koronába került, de ezzel nem sokat törődtek, mert a kiadások az árdragítással busásan megtérültek. Ugyanezen a héten Battonyáról is 40 sertést szállítottak kocsin Aradra. Itt a sertéseket levágták, a húst kimérték és ravasz félrevezetés céljából a levágott sertések háját és bélzsírját maximális áron felajánlották Aradvárosának. A kiolvasztott zsirról és szalonáról bölcsen hallgattak. A dolog feltűnést kelthetett volna, mert abban az időben annyi tepertyűt lehetett Aradon kapni, mint talán még soha, de zsirt egy grammot sem. Nem pedig azért,

mert Sztojakovicstól és érdektársaitól a zsirt és a szalonát cseh ügynökök vásárolták össze s ezek elszállították Märisch-Osztrauba és Csehország egyéb helyeire.

Hogy Sztojakovics nem maximális áron adta el a cseheknek a zsirt és szalonát, azt bizonyítani nem lehet, mert egyes cseh vevőkkel mindig négy szem között bonyolította le az üzletet. — Sztojakovicsot egyébként az aradi rendőrbíróság árdragításért egyszer már elítélte 8 napi elzárásra és több száz korona pénzbüntetésre.

Vagy itt van Simandán György aradi hentesmester, akit csak a napokban ítélte el árdragításért Aradváros tanácsa. Simandán Szabolcsi Dezső szalonakereskedővel bejárja az Arad környékén fekvő falvakat, összevásárolják a sertéseket, 8—9 korona árban az élősúly kilóját, holott az élősúly maximális ára különként 5 korona 20 fillér. Simandán a húst Aradon 7 korona 20 fillérért adja el, amit megtehet, mert a zsirt és szalonát oly magas árban adja el, hogy

a kimért hús ára tiszta haszonnaként vándorol a zsebébe.

Vegyünk csak egy példát. Simandán megvásárol egy sertést, amelynek élősúlya 120 kiló, kilóját 10 koronájával. A sertés 1200 koronájába kerül. A sertésből 60 kiló zsirt és szalonát kap, amelynek kilóját 20 koronáért adja el. Ez kitesz 1200 koronát. A zsirból és szalonából tehát annyi pénzt szed be, mint amennyibe az egész sertés került, így hát természetes, hogy a hús és az összes melléktermék haszonnak marad, ami hatalmas összeget tesz ki. Simandántól és társától szintén csehek vásárolják össze a zsirt és szalonát.

Hasonló üzleteket köt egy Brenner nevű katona is, ki iparjogot is váltott. Brenner nagy mennyiségben vágat az aradi vágóhídon s a zsirt és szalonát szintén cseheknek adja el.

A csehek egész nyugodtan jönnek Aradra, mert biztosak benne, hogy bántódásuk nem esik. Ott van ugyanis a zsebükben Bartóky József v. b. t. t. m. kir. földmivelésügyi államtitkárnak engedély, amely szerint Magyarországon vásárolhatnak zsirt és szalonát és az összevásárolt mennyiségeket elszállíthatják Csehországba. A csehek másutt is próbálkoztak, de a hatóságok a körmükre koppintottak s így Aradot szerencsétlenné látogatásukkal, ahol nem oly szigorúak a hatóságok, ahol akadnak városi polgárok, akik a busás haszonért odaadják azt a zsirt és szalonát, amely a város fogyasztóközönségét illeti.

Aradon október hónapban egyetlen atom zsirt és szalonát sem lehet majd kapni, mert az aradi piacra a maximális ár miatt hizott sertést fel nem hajtanak. A katasztrófálisan fenyegető zsir- és szalonahiányon csak a hatóság segíthetne és pedig azzal az egyszerű módszerrel, hogy a megnevezett hentesektől a zsir és szalona egy részét maximális áron rekvirálja. Nekünk ne fájjon a csehek feje. Egyék ők a dánvaját, de mi jussunk zsirhoz és szalonához.

A csehek aknamunikája. Bécsből telefonálják: Az osztrák képviselőházban tegnap kezdették meg Seidler miniszterelnök programjának megvitatását. A hallgatóság alig egypár tucat képviselőből állott. A szónokok legnagyobb része megelégedett a szokásos nemzetiségi panaszokkal. A szólásra feliratkozott negyvenöt képviselő közül tegnap hat beszélt. Az érdeklődés és a vita iránt nagyon csekély volt, mert a ház még mindig a Burival-incidens hatása alatt áll. A pártok határozatlansága következtében ebből az egy esetből az összes kegyelmet kapott cseh képviselőknak az afférje nőtte ki magát. Általánosan az a meggyőződés, különösen a német képviselők körében, hogy a Burival-incidens a csehek céltudatos és előre megszervezett akciójának a következménye volt. A cseh képviselők magánbeszélgetéseik közben nem is csináltak titkot abból, hogy az erejüket akarták ezzel kipróbálni.

Fegyverszünetet javasol a pápa.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Róma. Diplomáciai körökben különböző jelekből azt következtetik, hogy a pápa a központi hatalmak válaszejgyezkedésének vétele után egyidejűleg diplomáciai lépéseket tesz a spanyol és a németalföldi udvarnál. A pápa ez államok közvetítésével a háború mielőbbi befejezése érdekében ki akarja puhatolni, hogy milyen feltételek mellett lehetne a hadviselését korlátozni úgy, hogy ez minél előbb fegyverszünetre vezessen.

Genf. Caillaux Menben beszédet mondott, amely általános feltűnést kelt, mert arra enged következtetni, hogy a kiváló államférfiu elkerültnek látja az időt arra, hogy kilépjen rezerváltóságából. Beszédében Caillaux az idősebb korosztályoknak a frontról való hazabocsátását követelte és azt, hogy a szövetségesek eddigi teljesítményeik arányában tehermentesíttessenek a harcúterén. Ezzel a követelésével Caillaux nyilván saját hazájára gondol, mert beszédét ezzel fejezte be: Franciaország már eleget vértett.

Berlin. Az Osservatore Romano vezércikkét közli, amely szerint a központi hatalmak válasza nemcsak a jövődö nemzetközi bíróság, leszerelés és a hadikárpótlásról való lemondás elfogadását tartalmazza, hanem gyakorlati kérdésekben is nagy előzékenységet mutat. Maga a Reichstag békehatározatára való utalás is kizárja a hódítás szándékát. Ugy a német, mint az osztrák-magyar jegyzék kijelenti, hogy más területi kérdésekben is kielégítő megoldás jöhetne létre. Ha sikerülne a tárgyalásokat megkezdeni, hamarosan meg volna a várva várt béke.

Berlin. Marcel Cachin a Humanité-ben megállapítja, hogy különféle jegyzékváltással a béketárgyalások tulajdonképpen már megkezdődtek. Utal Ribot legutóbbi kamarai beszédére, amely már igen mérsékelt volt, ugyanilyen a központi hatalmak jegyzékeinek hangja is. Cachin erélyesen felszólítja Ribot külügyminisztert, hogy az entente békefeltételeit állapítsák meg közösen és hozzák nyilvánosságra. Legyen vége a hallgatásnak. Itt az ideje érvényesíteni minden olyan erkölcsi és gazdasági előnyt, amely végét veheti a háborúnak.

Berlin. A Nationalzeitung szerint az újból megjelenő angolbarát Nowoje Wremja azt jelenti, hogy olyan bizonyítékok birtokában van, amelyből kiderül, hogy az entente országaiban a szocialisták egy része nagy körültekintéssel megszervezett összeesküvést tervezett a háború továbbfolytatása ellen. A bizonyítékok szerint az orosz, francia, angol és olasz szocialisták között nagyon elhatárolódott a zimmerwaldi irányzat. Ezek a szocialisták arra törekcszenek, hogy lehetetlenné tegyék a negyedik téli háborút. Ezt a céljukat a népszavazás felhagyásával szabotálással, az élelem- és muníciószállítás megakadályozásával, valamint a hadipari munkásoknak zavargásokra való felbuztatásával akarják elérni.

Genf. A Corriere della Sera azzal a leleplezéssel áll elő teljesen jól értesült helyről szerzett információ alapján, hogy a háboruellenes propagandának Olaszországban a magasabb társadalmi körökben is nagy számmal vannak hívei. A lap azt mondja, hogy arisztokrata hölgyek vakmerő módon terjesztik háboruellenes eszméiket a katonák és munkások között és hogy a magasabb körökben bűnös célzatu összejöveteleket tartanak, ami ellen a kormánynak végre erélyesen kellene fellépni.

A tére készíti a város.

(Gondoskedés zsirról és burgonyáról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A város közéleti bizottságának mai ülésén főleg a lakosság zsirellésével foglalkoztak. Az ülésen Exterde Kálmán báró ugyanis bejelentette, hogy a legutóbbi ülés határozatképe kérelmet intézett az Országos Közéleti bizottsághoz, engedje meg a városnak, hogy a környékbeli falvakból Elekről, Újszentannáról stb. sertéseket vásárolhasson. Erre a kérelemre elutasító válasz érkezett s most a bizottságnak kell gondoskodnia arról, hogy a közönség zsirszükségletét valahogyan fedezze.

Rövidebb vita után a bizottság úgy határozott, hogy újabb kérelmet fog intézni az Országos Közéleti bizottsághoz s ebben a kérelmében hatszáz sertés rekvirálására kér jogot s egyúttal kérni fogja háromszáz vagon tengeri kiutalását. A sertéseket természetesen szintén a környékbeli községekben rekvirálná a város. A munkások egyik küldötte, Kertész József, azt indítványozta, hogy a zsirkiosztásnál annak idején léptessék életbe a zsirjegyzendőt, de erre nézve a bizottság nem határozott, mert a zsir még nincs meg és most egyelőre a szükséges zsirmennyiség beszerzése a főcél. Most tehát a bizottság az újabb kérelem felett való döntést fogja bevárni az Országos Közéleti bizottságtól.

Azok a kereskedők, akik lisztárustással foglalkoznak, beadványt intéztek a városhoz, melyben elpanaszolják, hogy a mai viszonyok között a lisztárustás ráfizetéssel történik. Kérik ennél fogva a várost, engedje meg nekik, hogy a lisztárakat néhány fillérrel emelhessék, vagy pedig adja a város nekik három fillérrel olcsóbban a lisztet. A bizottság munkástagjai a lisztárak emelését erősen elleneztek és amollott voltak, hogyha ráfizetéssel is, inkább adja ki a város olcsóbban a lisztet a kereskedőknek és az így származó deficitet valahogy a város maga viselje.

Exterde Kálmán báró közölte a bizottsággal, hogy abban az esetben, ha a kereskedőknek métermázsánként három koronával olcsóbban adnák a lisztet, ez a hatósági lisztkezeléssel együtt, vagyis a lisztroda fenntartásának költségeivel együtt körülbelül nyolcvanezer korona deficitet jelentene a városnak. Ezt az összeget tehát a közönségnek kellene viselnie. A bizottság abban állapodott meg, hogy előterjesztést tesz a törvényhatósági bizottságnak arra nézve, hogy a kereskedőknek a lisztet métermázsánként három koronával olcsóbban adja a város és a nyolcvanezer korona deficitet pótdobban vesse ki.

Mészáros János a munkások kiküldöttjének egyike arra kérte a bizottságot, hogy a burgonya beszerzéséről is gondoskodják lehetőleg úgy, hogy — mint a fővárosban — a tél beállta előtt biztosítva legyen mindenkinek a szükséglete. A polgármester ígéretet tett, hogy legközelebb a fővárosba utazik és el fog járni abban az irányban, hogy a város közönségének burgonya szükséglete biztosítva legyen.

Néhány héttel ezelőtt az aradi nyomdászok kérelmet intéztek Arad város közéleti bizottságához, hogy a bizottság az aradi nyomdai munkásságból is hívjon meg egy tagot, aki az ő érdekeiket képviselné. A bizottság erre a kérésre azzal válaszolt, hogy a munkásság már képviselve van a bizottságban és így az újabb kérelem nem teljesíthető. A nyomdászok most újabb kérelmet intéztek a bizottsághoz, mely-

ben azt az aggodalmat fejezik ki, hogy a bizottságnak a munkás tagjal az ő érdekeiket nem fogják annyira védeni, mint a magukét, mert hiszen a bizottság munkástagjai a hadfelszerelési gyárak kiküldöttjei. Bodnár Jakab munkástag azonban kijelentette, hogy ezt az ügyet a legutóbbi szakszervezeti ülésen tárgyalták és ott a nyomdai munkásokkal megértették, hogy a bizottság munkástagjai Arad város egész munkásságának érdekeit védelmézik.

Ruhavásárlás hatósági engedéllyel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bécsből jelenti tudósítónk. A mai nappal életbelépett az a kormányrendelet, amely a ruha és fehérnemű beszerzést szabályozza. A rendelet annyiban meglepetés, hogy nem lépteti életbe az ugynevezett ruhajegyet, mint ahogy azt hitték és nem állapítja meg, hogy hány ruhadarabot vásárolhat az egyes fogasztó.

A rendelkezés két egymástól élesen elválasztott részre oszlik. Az egyik rész a népruházkodást szabályozza, a másik pedig a szabad kereskedelem módját írja elő. Hogy valaki ruhaneműhöz jusson, annak az a feltétele, hogy bizonyítania kell az újabb ruhadarabok beszerzésének szükségességét, ezt a hatóságnak meg kell állapítania és erről bizonyítványt kell adnia. Azok, akik nem akarnak résztvenni „a népruházkodásban” hanem másmilyen ruhát óhajtanak beszerezni, csak azt kell bizonyítaniok, hogy ruhára van szükségük, vagy pedig ha nem akarnak ilyen bizonyítványt beszerezni, akkor az ócska ruhát gyűjtő állomásokon átadnak egy használt, de még jókarban levő öltönydarabot, vagy egy fehérneműt és ennek ellenében ehhez hasonló új ruhát kapnak, vagy pedig új ruha elkészítéséhez szükséges szövetet. Nem minden ruha és fehérnemű tartozik eme rendelet körébe, van egy ugynevezett szabad listrom is, amelyben fel vannak sorolva azok a luxus cikkek, amelyek a jövőben is szabadon minden korlátozás nélküli vásárolhatók. A ruhakészítő és a ruhaárus közti viszony természetesen a rendelet következtében nem változik, azonban a kereskedő köteles számlát kérni és külön leltárt vezetni. A rendelet megjelenése előtt a hatóság már lefoglalta a viselt ruhát a kereskedőknél, úgy hogy az országos ruhaközpontnak nem kell megvárnia, míg a közönség elhozza használt ruháit, hogy azokat ujakra becserélje.

A német birodalomban már ezelőtt egy esztendővel életbe léptettek ilyen intézkedéseket. Az osztrák kormány azzal indokolja legújabb rendelkezését, hogy Ausztriában hallatlan módon emelkedik a szövet ára, a közönség köréből hangzottak el azok a kívánások, amelyek az ismertette hatósági intézkedésekre vezettek. Különösen arra mutatnak rá, hogy a nyersanyagot nagymértékben kicsempészték Magyarországra és igen nagy nehézséget fog okozni a jövőben, hogy ezt a szövetet Ausztria visszaszerezhesse. Különösen az erős és tartósabb szövetkészlet csappant meg, úgy, hogy az osztrák szabók csak hatalmas árdragítás árán tudnak rendeléseket eszközölni. A teljesen olcsó áru eltűnt a piacon és gyermeköltönyöket ma már teljes lehetetlenség készíttetni, mert amennyibe kerülnek, azt az árat csak milliomosok tudják megfizetni.

A békét hozó telehor.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megírta az Aradi Közlöny, hogy Mihály Dénes huszáronkéntes feltalálta a drótnélküli fotografálást. Szenzációs készülékét a fiatal feltaláló telehor-nak nevezte el. Mihály Dénes most bevonult Nagyváradon állomásozó póttestéhez, ahol egy nagyváradai hírlapíró előtt érdekesen nyilatkozott találmányáról. A telehor szerkezetének és működésének ismertetése után beszélt a telehor hatásáról.

A telehor segítségével az ellenségnek minden lépéséről értesülve lesznek azok a csapatok, amelyeket a találmánnyal fel fognak szerelni — mondotta a feltaláló. Nem történhetik semmi sem az ellenséges vonalak mögött, amiről a telehor segítségével tudomást ne lehetne szerezni. El lehet majd látni vele Szentpétervárra, vagy Párisba, a londoni erődítéseket úgy figyelhetik Berlinből, mintha a szomszédban volna. Világos tehát, hogy a találmány olyan erőt biztosít az egyik ellenfél kezében, hogy a másik ezzel szemben valóban tehetetlen lesz.

És nem lesz kisebb a találmány fontossága abban is, hogy a telehor a gyorsátvitelnek legelőkelőbb megoldása. Mihály Dénes találmányáról a legelőkelőbb szaktekintélyek elismerőleg nyilatkoztak a hadügyminiszterium felkérésére és elismeréssel állapították meg, hogy a találmány minden részletében kivihető és megoldása semmi nehézségbe nem ütközik. Több vélemény kifejezetten megállapítja, hogy Mihály Dénes találmánya, ha hadviselő seregeinket el látják vele, a háború közeli befejezését vonja maga után, amennyiben ellenteleink képtelenek lesznek egy olyan hadsereggel küzdeni, amely minden mozdulatukról, minden hadműveletükről azonnal értesülve van. És ami szintén eléggé érdekes, egy-egy telehornak az előállítására nem kerül többé 7000 koronánál, ami — szem előtt tartva, — hogy a 42 centiméteres mozsár egyetlen elsütése sokszor ennyibe kerül, — nem okozhat különösebb gondot a hadvezetőségnek.

Amennyiben a hadügyminiszterium kellő készséggel fog a találmány megvalósításához, körülbelül négy hónap alatt el lehet látni a harctéri parancsnokságokat ezzel a készülékkel.

Békében arra lesz alkalmas a telehor, hogy minden távolban történő esemény megfigyelhető lesz rajta. Aradon kényelmesen figyelhető lesz a budapesti vagy bécsi lövészeny, esetleg most valamelyik Isonzó-csatát figyelhetjük meg vele.

Ha lesznek módosabb emberek, bevezethetik a telehort maguknak és bevezetetik a telefotografot és lakásukból kényelmesen hallgatják és látják majd a Hofoper legszebb operaelőadását. És ki tudja, hová vezet még a találmány. Egyelőre csak az bizonyos és az örvendetes, hogy közelebb visz bennünket a békéhez.

Mihály Dénest betegsége miatt négy hétre szabadságot kaptak és éppen ez adta meg a módot arra, hogy találmányát befejezhesse és annak megvalósítására a szükséges előkészületeket megtegye.

A feltaláló reméli, hogy a hadügyminiszterium, amely felismerte a találmány rendkívüli fontosságát, gondoskodni fog a találmány mielőbbi megvalósításáról és ezzel is lehetővé teszi a háború befejezését, amelyben ilyenformán olyan rész jut ki a huszáronkéntesnek, hogy nevét sok hadvezérné maradandóan írja meg a jövő század történelmének.

Aradiak a hadosztálybíróság előtt.

(Másfél évi börtön. — Felmentés pénzért.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hochfelder. Emil harminckét éves, jelenleg *konopi* lakos, aki a múlt esztendőben az Örményesi Faipari Részvénytársaság karánsebesi főtelepének volt a vezetője és **Rónai Károly** ötvenhét éves, jelenleg *aradi* lakos, a ki az Örményesi Faipari Részvénytársaság örményesi telepének volt a vezetője, azért kerültek a bíróság elé, mert munkásaik katonai felmentése révén egy kis mellékeresetre akartak szert tenni.

A faipari részvénytársaság telepein nagyszámu munkás dolgozik, akik nagyobb részt felmentett katonák. Hogy kik nyerjenek felmentést, az első sorban a két vezetőől függött, akik munkásaik jegyzékét felterjesztették a részvénytársaság budapesti igazgatóságához, amely a felmentéseket véglegesen elintéztette. Amikor Hochfelder Emil és Rónai Károly voltak a faipari részvénytársaság karánsebesi, illetve örményesi telepeinek vezetői, a vidéken köztudomásu volt, hogy ezek bizonyos pénzért a katonaságtól szabadulni akaró földmivészeket erdőmunkásoknak alkalmazták és ezen a címen felmentést szereztek a számukra.

Hochfelder Emil állandóan keresték fel nagyszámban, különösen hadbavonultak hozzátartozói, akik férjeik és fiaik számára felmentést kértek tőle. Hochfelder ezeket a kérelmezőket rendszeren akkor fogadta, amikor Örményesen járt. Olyankor rendszerint anynyian jöttek, hogy Jakobics Mihály irodaszolgának kellett köztük a rendet fenntartani és csak érkezésük sorrendjében engedte be őket „az igazgató urhoz”, amint Hochfelder magát nevezte.

Amikor 1916 augusztus végén Romániával megkezdődött a háboru, akkor a faipari részvénytársaság munkásait, akik nagyobb részt román nemzetiségűek voltak, behívták katonai szolgálatra. Minthogy azonban egy hónap mulva Romániával szemben a harctéri helyzet javulni kezdett, a faipari részvénytársaság kérelmére a katonai hatóság kilátásba helyezte, hogy a román betöréskor elvitt felmentett munkásokat ismét hazabocsátja. Ugyanekkor történt, hogy Sztojeszku Szávuné teregovai lakos, akinek férje az örményesi erdőüzemben, mint felmentett munkás dolgozott, elment Hochfelder Emilhez és kérte, hogy eszközölje ki férje újabb felmentését. Hochfelder tudta, hogy ebben az ügyben mit sem kell tennie, mert hiszen a katonai hatóságtól már kapott értesítést, hogy elvitt erdei munkásokat hazaküldik, fontoskodó arccal 1000 koronát kért Sztojeszku Szávunétól ferje felmentésének ki eszközölése díjaképpen. Az asszony le is fizette a kért 1000 koronát Hochfelder kezébe. Üzletszerűen üzte Hochfelder a felmentési üzleimket, mert Jakobics Mihálynak, a faterlep szolgájának szigoruan meghagyta, hogy a klienseket egyenkint eresse be az irodájába. De nemcsak Sztojeszku Szávunének ígért pénzért felmentést, hanem Sztojeszku Györgynének is megígérte, hogy a román betöréskor elvitt férjet hazareklamálja. Itt azonban már szerényebb volt, mert az asszonynak mindössze 30 koronája volt, Hochfelder tehát ennyivel is megelégedett és elszedte az asszonytól az utolsó koronákat.

Lungu Demeterné ugyancsak Hochfelderhez fordult férje felmentése érdekében. Hochfelder előtte is eltitkolta azt, hogy a munkások kérés nélkül is haza fogják jönni, hanem szintén 1000 koronát kért a felmentésért. Az asszonynak azonban nem volt készpénze, felajánlott tehát neki egy 1000 koronáról szóló váltót. Ezt azonban Hochfelder nem merte elfogadni. Így fosztogatta a szerencsétlen munkasasszonyokat, a kiknek a tudatlanságával rutul visszaélt. De egyébként is oly hatalmas egyéniségnek mutatkozott, hogy a munkások csak akkor mertek már panaszt emelni, amikor a cégtől megváltak.

Rónai Károly kisebb mértékben üztesunya üzleimket. Ő a felmentés kérvénye felterjesztése ürügye alatt zsarolta meg a keze ügyébe akadó munkásokat. Így Humicsa János és Dragomir Mihály erdei munkások, akik 1915—16-ban mint felmentett katonák dolgoztak a telepen, 1916 elején meghalották, hogy felmentésük meghosszabbítását kell kéreimezniök. Megszerkesztették a kérvényeket a községi jegyzőnél, aztán elvitték Rónai Károlyhoz, hogy terjessze fel azokat, Rónai azonban bélyeg és egyéb költség fejében egyenkint 100 koronát kért és kapott a munkásoktól.

A karánsebesi törvényszék ezért Hochfelder Emilre egy évi és hat havi börtön fő- és 1500 korona mellékbüntetésre, valamint öt évi hivatalvesztésre, Rónai Károlyt pedig három havi fogház fő- és 400 korona mellékbüntetésre és ugyancsak 5 évi hivatalvesztésre ítélte. Kötelezte egyben vádlottakat, hogy 30 korona 60 fillér büntügyi költségeket egyetemlegesen fizessenek meg. Az ítéletábla ma tárgyalta ezt az ügyet Stein János kuriai bíró elnöklése mellett és azt helybenhagyta.

Vázsonyi a zsinagógában.

(Egy miniszter, aki bűjtől.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az öt héber dalok támadtak fel tegnap a kiengesztelés nagy ünnepén a Dohány-utcai templom félhomályában és amíg az első csillagok ki nem gyultak, imádságban és bűjtben együtt maradt a gyülekezet. Ezen a nagy napon, melyen isten imádságban és bűjtölésben a gazdag és a szegény, a hatalmas és az elhagyott együtt van, általános feltűnést keltett a gyülekezetben egy férfi, aki szintén fekete és fehér kendőt öltött.

Ófelsége a magyar királynak, a Habsburg-uralkodónak egyik minisztere volt, aki reggeltől estig a gyülekezetben volt, ájtatos imában és bűjtben töltve idejét. A hosszú napot Vázsonyi Vilmos is megünnepelte, aki nyolcvan esztendő apja társaságában tanúságot tett apáinak hite mellett. Keresztyén és zsidó, kormánypárti és ellenzéki egyaránt megilletőve tekintett e képre, amelynek ellenzőjét oly gyakran mutatta az élet.

Már volt olyan államférfiunk, aki megelőzőleg, hogy karriert csináljon, megtagadta a zsidóságot, amely nem is vallás, hanem „hittors”. Ime most az idők jele gyanánt örömmel konstatálhatjuk hogy a talentum embere még utólag sem szorul rá, hogy elforduljon apia tanításától, amely apáinknak és anyáinknak szent volt. Ez az igazság, amely a tegnapi hosszunap estélyén a csillagokkal együtt gyult ki.

Aggastyán és gyermek nem büntethető.

— Bécsi tudósítónktól. —

Bécsből jelentik: Lélektanilag rendkívül érdekes bűnüggyel toglalkozott a józsefvárosi járásbíróság. Egy nyolcvanöt esztendő, általános ismert és tisztelt, igen jó anyagi viszonyok közt élő aggastyán állt vádlottként a bíróság előtt. **Machal Antal** étteremtulajdonos vádolta meg a Matuzsálem-koru **Krammer József** nyugdíjazott gyárvezetőt azzal, hogy egy alkalommal üzletéből ellopott egy ezüst cukorszórót. Az aggastyán nála törzsvendég volt, — mondja a főljelenőt — nagyon vigyáztak rá, hogy mindennel meg legyen elégedve és jól szolgálják ki és ezért mindenre emlékszik, ami ezzel a nagyrabecsült vendégével a vendéglőjében történt s amit az ott cselekedett.

A vádlott kijelentette, hogy nem emlékszik semmire és talán a leánya tud majd az esetről valamit mondani. A bíró ismertette a tényállást a tanuként kihallgatott urinóval, aki felháborodva utasította vissza a lehetetlen vádat és kijelentette, hogy az édesatyjának évi hatezernégyszáz korona nyugdíja van és nincs arra szüksége, hogy ezüstneműt lopjon.

A vendéglős elmondotta, hogy amikor a vádlott törzsvendége volt, többször eltűntek evőeszközök. Egy nap megligyelte őt és látta, hogy mielőtt az étteremből távozott volna, egy kis ezüst kanalat dugott el a kabátzsebébe. Ezért nem is szólt. De mikor később észrevette, hogy egy ezüst cukorszórót is vesz magához, megállította őt, szóvá tette előtte a dolgot, sőt rendőrt is hivatott, aki aztán felvitte a rendőrségre az aggastyánt, azonban nem találtak nála semmit, mert valószínűleg az öreg ur az uton a cukorszórót eldobta.

— Meggyőződés — mondotta a vendéglős — hogy a vádlott nem lopási szándékkal vette magához a kanalat és a másik tárgyat.

Bíró: Mit szól a tanuk a vallomáshoz?

Vádlott: Ha ez úgy van, amint ő mondja, akkor valószínűleg a cselekmény pillanatában elvesztettem az eszemet.

A bíró felmentette a vádlottat és az ítélet indokolásában kimondotta, hogy a bíróság véleménye szerint az eddig büntetlen aggastyán az ezüstneműeket gyermekies együgyűségből vette magához és nincs már tudatában annak, hogy büntetendő cselekményt követ el.

Öt miniszter mandátum nélkül. Még ez sem fordult elő Magyarországon: a kormány tagjai egyharmad részének nincs képviselői mandátuma, így tehát a Házban ezeknek a minisztereknek nincs szavazati joguk. **Esterházy Móric** gróf miniszterelnöksége alatt valamennyi miniszter kapott képviselői megbízólevelet, **Szurmay Sándor** kivételével, aki még nem választható. Akkor a miniszterek kinevezettek régi kerületeikben újválasztatták magukat. Aztán jött **Wekerle** és vele együtt belépett a kabinetbe **Grecsák Károly**, **Hadik János** gróf és **Unkelháuser Károly** horvát miniszter. Eddig még egyiknek sem sikerült mandátumot szerezni, aminek oka főként abban keresendő, hogy időközben nem üresedett meg egyik kerület sem. Most tehát a következő miniszterek vannak mandátum nélkül: **Wekerle**, **Grecsák**, **Hadik**, **Szurmay**, **Unkelháuser**, — az utóbbi Horvátországban fog fellépni, ha lehet. A miniszterek türelemmel várnak a mandátumra, egyebet igazán nem is tehetnek.

H I R E K.

— **A német császár utazása.** Nagyváradról jelenti tudósítónk: Vilmos német császár néhány napot a romániai fronton töltött. A császár a predeáli szorost látogatta meg legutóbb, ahol József főherceg vezérezredes fogadta. Onnan Brassóba és Főrosvárra, majd Nagyszebenbe utazott; itt a lakosság nagy ovációban részesítette. A császár hétfőn folytatta útját Kolozsvár felé s az elmúlt éjszaka átutazott Nagyváradon Budapestre.

— **Ellenőrzik a központokat.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A kereskedelmi és közlekedési miniszterek között megállapodás jött létre a központok ellenőrzéséről. Már a legközelebb meg fog jelenni az a kormányrendelet, amely ezt a nagyfontosságú kérdést gyökeresen szabályozza. A két minisztérium között létrejött megegyezés szerint az ipari és kereskedelmi központok a kereskedelmi minisztérium hatásköre alá fognak tartozni, az élelmiszer és ezzel kapcsolatos központok pedig a közlekedési minisztérium ellenőrzése alatt fognak állni.

— **Lumpolás külpolitikai okokból.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Egyik fővárosi estilap jelenti: Igen előrelő helyen megnyilvánult az érdeklődés azok iránt a hangos budapesti mulatozások iránt, amelyek a záróra túllépésével zajlottak le az Országos Kaszinóval szomszédos helyiségekben. A kíváncsiság a résztvevők közül elsősorban a felelős állásban lévő urakat érintette különösen. Természetesen az illetékes köröknek kimerítő magyarázatot kellett adni. Egy nagyon humoros kedvű ember adhatta meg a magyarázatot, mert a hajnalig tartó dimom-dümmögést külpolitikai okokkal támasztották alá. A magyar-török fegyverbarátságára és testvériségre való hivatkozás volt a kulcsa az igazolásnak, amit valamikor mint a diplomáciai stílus tartuffé-i remekét forgatnak boldog utódaink a szép béke időben.

— **Az Aradi Ipar és Népbank új igazgatói.** Elhívtük már, hogy az Aradi ipar és népbank október 7-én megtartandó rendkívüli közgyűlésén két igazgatósági helyet is betölt. Mint értesülünk a két igazgatósági helyre Hehs Vilmos gyógyszerészt és Mairovitz Emil bányatulajdonost szemelte ki az intézet vezetősége. Hehs Vilmos tudvalevőleg igazgatósági tagja az Aradi Központi Takarékpénztárnak, erről a tisztviselőiről azonban le fog mondani.

— **Telcs Ide nagy beteg.** Budapestől telefonálja tudósítónk: Telcs Ide, a kiváló szobrászművész, a modern intim plasztika mestere, nagy betegon fekszik a Jendrassik-klinika második emeletén lévő külön szobájában. Napokkal ezelőtt súlyos tüdőgyulladását kapott, melyhez komplikációk is járultak. Állapota tegnap este válságossá vált, ma reggelre azonban némi javulás mutatkozott. A beteg láza esökkent, de állapota változatlanul súlyos. Remélni lehet azonban, hogy erős szervezete ellenáll a betegségeknek. Egyelőre még senkit se bocsátanak be hozzá. Felesége önfeláldozóan ápolja. Művészi körökben aggodó szeretettel várják a nagybeteg szobrász állapotának jóváfordulását.

— **Ui gázgyári igazgatósági tag.** Az Aradi Világítási és Erőátviteli Társaság Budapesti legutóbb megtartott közgyűlésén kiscsizi és szentandrászi Kálmán Gusztáv belső titkos tanácsos, nyugalmazott kereskedelemügyi miniszteri államtitkár stb. az igazgatósági tagjává megválasztotta. Az igazgatóság összes tagjai Budapestben székelnek.

— **Thomka Zoltán kitüntetése.** A király Thomka Zoltánnak, a 21. honvédszállásvezetőbe beosztott 3. honvédszállásvezető őrnagynak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a harmadik osztályú vaskoronarendet a hadi-tiszti rendjével és a kardokkal adományozta. Thomka őrnagy ismert, népszerű alakja az aradi társaságnak még abból az időből, amikor a 3. honvédszállásvezető Áradon állomásozott osztályába teljesített szolgálatot.

— **A hadisegélyek felemelése.** Az Esterházy-kormány egyik fő programja volt: a hadisegélyek felemelése. Az erre vonatkozó előkészületek már el is készültek és a hadisegély felemelésére vonatkozó törvény alapelveit már a minisztertanács is jóváhagyta. A hadisegélyeket mégsem emelték fel, mert a kormány elnöke, Esterházy Móric gróf időközben lemondott, majd később a pénzügyminiszter, Gráz Gusztáv dr. is elhagyta helyét. Fővárosi tudósítónk illetékes helyen érdeklődött a hadisegélyek felemelése iránt és azt a felvilágosítást kapta, hogy a pénzügyminisztériumban most is serényen dolgoznak a hadisegély felemelésére vonatkozó intézkedéseken. Ezek az intézkedések legközelebb minisztertanács elé kerülnek, amely aztán dönteni fog arról, hogy a hadisegélyek ügyét hogyan oldja meg. A pénzügyminisztériumban már megállapították, hogy a hadisegélyek olyan mértékű felemelése, mint Ausztriában, lehetetlen, mert a hadisegélyek összege akkor 3.2 millió korona lenne, vagyis annyi, a magyar Magyarország egész évi költségvetése volt az 1916-17. költségvetési évben. A hadisegélyeket azonban mindenki megelégedésére fogják rendezni olyan módon, hogy azok, a kik a hadisegélyből élnek, megfelelő emelésben részesüljenek, azoknak a hadisegélyt pedig, a kik másra nem támaszkodhatnak, ehhez képezni korlátozzák.

— **Sztrájk a francia repülőgépgyárakban.** Svájcban át jelentik Parisból, hogy Fahrman, Keller és Sainson boulognei, illetve billancourti repülőgépgyáraiban hátezer munkás sztrájkolt. A kormány attól fél, hogy a sztrájk kiterjed más hadiszerelőgyáraikra is.

— **A hadsereg zsrillátása.** Récsőn telefonálják: A legutóbbi közös minisztertanácsos több kérdésben hoztak döntést, amelyek a megelőző közös minisztertanács értekezletéről függően maradtak. A bécsi tanácskozásokon főleg a hadsereg zsrillátásának kérdése tett sürgőssé olyan megállapodásokat, amelyekkel ezt az ügyet még a tél beállta előtt rendezhették. A közös minisztertanács véglegesen megállapította azokat az eszközöket, amelyekkel tökéletesen lehet biztosítani azt, hogy a hadsereg megfelelő mennyiségű zsirt kapjon. A közlekedési hivatal már a legközelebbi időben intézkedni fog, hogy a hadsereg számára szükséges zsirmentiség kellő időben a hadvezetőség rendelkezésére álljon és ugyanezen a lehető legrövidebb idő alatt osztassák azt azokba a katonai raktárakba, amelyekre erre a célra már készenlétben tartanak.

— **Hős halál.** Aradról régen elszármazott aradi család sarja halt meg ma délután a Fischer Elz-kórházban. A halott Pohl Dezső huszárfőhadnagy, Pohl Károlynak, a Fehér Kerécszt szülő volt bérőjének, a fia. Pohl Dezső főhadnagy a román harctéren súlyosan megsebesült és egy kórházvonalattal Budapestre akarták szállítani. Aradon oly súlyosra fordult az állapota, hogy továbbszállításáról le kellett mondani s bevitték a katonai járványkórházba. Itt négy napig feküdt, majd átküldték a Fischer Elz-kórházba de az orvosi tudomány már nem segíthetett rajta. Ma délelőtt bekövetkezett az agónia s a hős katonatiszt meghalt abban a városban, amelyhez régi emlékek fűzték. Temetése iránt még nem történt intézkedés.

— **Ujabb adományok a hadisegélyezésére.** A Barabás Béla főispán által létesített hadisegélyezésére alapra újabb adományok érkeztek a főispán kezéhez: Báró Neuman Károly tízezer korona, Hungaria Pámutgyár 2000 korona, Verbos Árpád 1000 korona, Sch. V. 1000 korona és 200 korona havi járulék, Steiner István és László 1000 korona, Bernát Jenő 250 korona és Frákl S. József havi 200 korona járulék.

— **Katonai kitüntetés.** A király elrendelte, hogy Halter Henrik 33. gyalogezredbeli főhadnagy az ellenséggel szemben tanúsított kitünő szolgálata elismerésül a legfelsőbb díszérő elismerés újból tudtul adassék.

— **A hadisegélyből nem szabad levonni.** Fővárosi tudósítónk telefonálja: A költségvetésben több oldalról panasz érkezett, hogy az Augusztus gyorssegély-alap hadbiztosító osztályának érdekében a községekben erőszakos agitációt folytatnak és a jegyzők a hadisegélyekből levonják a biztosítási illetéket. Ugron Gábor belügyminiszter rendeletben utasította az alispánokat és polgármestereket, hogy a hadisegélyes asszonyok szabad elhatározásúak ne engedjék befolyásolni és a hadisegélyekből semmi címen ne engedjenek levonni.

— **A fiumei polgármester fiaának hősi halála.** Triestből jelenti: Vio Forricio tengerészeti repülőszázalála különösen mély megindulást keltett nemcsak tengerésztük körében, de Pola, Triest, Fiume városában is. A kis Vio most májusban múlt tizenkilenc éves, de fiatalabbak látszott: karcsu, szőke, finom jelenség volt, elegáns egyenruhájában, mint egy angol princ. A tengerész repülők megkülönböztetett szeretettel bántak Vio Forriciával, aki most egy esztendeje vezette a tengerészeti akadémiát. A híres *Banfield* repülőrajához kapott beosztást és részt vett a 9-ik, 10-ik 11-ik jászói csaták legvakmerőbb hydroplánatámadásaiban. Ismételtén járt Venézia és Milánó fölé. Első ellenletét fölért küzdelem után Sistiána mögött lötte le, ő is könnyebben megsebesült. Kis kutyáját minden útjára magával vitte és most szeptember tizenkettedikén is a hű Cézár együtt zuhant le gazdájával 1400 méter magaságból. Vio Forricio a tizenkilenc éves repülő nyolc légi csatából került ki győzelmesen, négy olasz gépet elpusztított, négyet a vonalunk mögött leszállásra kényszerített. Atyja, Vio Ferenc dr. volt fiumei polgármester a választójogi blokk fiumei elnöke, néhány napja látogatta meg hősi fiát Pólában; most már korszokba viszi haza Fiumébe.

— **Halálozás.** Barthos Domokos, az aradi fa- és fémipari szakiskola faipari művezetője tegnap délután 52 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja. A temetés holnap, péntek délután 3 órakor lesz.

— **Elítélt árúraglók.** Arad város tanácsa ma délelőtt Varjassy Lajos polgármester elnöklete alatt ülést tartott, melyen kihágási ügyekkel foglalkozott. Braun N. Antal Boros Bénédi teri festékkereskedő feleségét a rendőrbírószék kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte el, mert a zsirus szoda kilóját a maximális kilenven fillér helyett öt koronáért árúsította. Az ügyész felebbezése folytán az ügy a tanácshoz került, mely az ítéletet négyszáz koronára emelte fel. Klám Max bécsi ügynök a múlt héten Hubert József aradi kereskedőnek huszonegy koronát ígért egy kiló zsírért, az alkunak tanúja volt egy detektív is, aki az ügynököt igazolásra szólította fel, majd előállította a rendőrbírószékön, ahol egy havi elzárásra és ezer korona pénzbüntetésre ítélték. Az ügynök az ítéletet megelégedte, de a tanács a mai ülésen azt jóváhagyta. Barta Ferencet a tanács két napi elzárásra és huszonegy korona pénzbüntetésre ítélte, mert téstát árúsított igen magas áron.

— **Olcsó lakások a kolozsvári egyetem hallgatóinak.** Dr. Rigler Gusztáv, a kolozsvári m. kir. Ferencz József tudományegyetem ez ideig rectora, a nagy lakásínségre való tekintettel aziránt intézkedett, hogy az egyetem szegénysorsu férfi- és nőhallgatói közül azok, a kik arra jó előmenetelük és szegénységük alapján igényt tarthatnak, az egyetem intézetében rendelkezésre álló helyiségekben, mérselet díjizetés ellenében, egyelőre a jelen tanélekvben hajlékot nyerjenek. A rector intézkedett továbbá aziránt is, hogy a városban üresen álló és a hallgatók igényeinek megfelelő lakások, illetve lakrészek sürgősen bejelentessenek. Akik ily olcsóbb lakásra igényt támasztanak, cbbeli óhajtasukat jó előmenetelük és szegény sorsukat igazoló okmányokkal fölszerelt bélyegtelen kérvény alakjában, az egyetem rectori hivatalába sürgősen jelentsék be.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefontelegrafos jelentés.

Óriási botrány a Reichsrathban.

Bécs A Reichsrath mai ülésén Wolf képviselő szólalt fel: Röviden egy foglalja össze a pártoknak a parlamenttel való viszonyát, hogy az nem ér többet egy lövésnyi puskapornál. Kijelenti, hogy a kormánynak a csehek közjogát, az osztrák politikai nyomorúságnak folytatását meg kell változtatni. Az állatkertben nem lehet igérettelkel dolgozni — mondta Wolf — hanem csak korbáccsal. Ez az egyetlen eszköz, amellyel az állami kormányzat ellen renitenskedők között rendet lehet teremteni.

Beszél ezután az amnesztia rendeletről. Közben azonban zajos jelenetek játszódnak le. Majd a szónok nyíltan kijelenti, hogy előzőleg ő is intette az illetékeseket attól, hogy amnesztiát adjanak.

Erre nagy zaj keletkezik és közbekiáltások hangzanak el.

Wolf: Csend, ha én beszélek!

Az elnök kéri Wolfot, hogy engedje át neki a rend fentartását. Az elnök szavait folytonos zaj és közbekiáltások kísérik.

Teufel: Itt rendet kell csinálni. Mit nem enged meg magának az elnök ur!

Wolf: Itt a szólás szabadság ugyanúgy megillet engem, mint a cseh hazaárulókat és hámpeléreket. (Viharos közbekiáltások.)

Az elnök a szónokot rendreutasítja.

Wolf ezután kijelenti, hogy a megkegyelmezett utak a cseh nép lelkét olyan módon mértelyezték meg, hogy a fronton lázongások és házagok támadtak az arcvonalunkon és ennél fogva a német és cseh anyák ezekre menő fiaiknak kellett elesni, hogy a házagokat kitöltésék. Vajjon a cseh arcátlanok adnyira mehet, hogy itt is teljesen felforgatja a parlamentarizmust. Mi nem fogunk együtt ülni a cseh ha-

zaárulókkal. A béke-kérdésekre vonatkozólag kijelenti, hogy reméli, ideje korán elintázza azokat az áramlatokat, amelyek az egész ország ellen irányulnak. Mi a békét kívánják, olyan gyorsan, ahogyan csak lehetséges, de olyan becsületes békét, amelyre Ausztriának és Németországnak szüksége van, hogy további fejlődésükben meg ne akadályoztatassanak.

Ezután Petruszkievics szólalt fel. Tiltakozik a cseh deklaráció kifejezése ellen. Majd kifejti, hogy a fegyverek zajában Magyarországgal a kiegyezést nem köthetik meg és a provizorium nem lesz elkerülhető.

Az osztrák parlament mai üléséről még a következőket jelentik Bécsből: Wolf képviselő beszéde közben olyan zajos és botrányos jelenetek játszódtak le a Reichsrathban, amelyek a csendes szemléletben egészen elbűvöltek, hogy háboru van és visszaemlékeztek azelőtt az időkre, amikor még az osztrák képviselőház ülése mondhatni mindennap a legépebb botrányok színhelye volt. Midőn Wolf arról beszélt, hogy mielőtt a cseh hazaárulók előtt megnyitották a fogházakat és fegyverházakat, ő is intett minden illetékes tényezőt az amnesztia veszedelmétől, a cseh képviselők izgatottan ugrottak fel helyükről és a székük és közbekiáltások özönét zúdították a felszólaló felé.

Prokesch cseh képviselő forkaszakadtából ordított Wolf felé: — Ez szemtelenség!

Wolf: Csend, ha én beszélek! — Erre a csökek hangosan nevetni kezdtek és ezt kiáltották Wolf felé:

— A cukorko Wolf rendőrség után kiált.

Az elnök felszólítja Wolfot, hogy bizzon rá a rend fentartásának munkáira.

A nagy zajban Teufel német képviselő ezt kiáltja az elnökhöz: — Mit enged magának magának?

Az ilyen bitangokat rendre kell utasítani. Ugyilátszik, hogy itt csak a cseh hazaárulóknak és gazembereknek van szólásszabadságuk.

Rattenes zajban a képviselők felugrának helyeikről. Az elnök egymásután utasítja rendre a sajongókat, de képtelen rendet teremteni.

Lissi cseh képviselő Teufelhez: Maga keresztény toroka-uzsorás!

Teufel a kiáltásra ezzel válaszol: Maga szemtelen patkány!

Prokesch Teufel felé: Maga szemtelen, maga front-rögötti hős!

A lármá még mindig nem esik el. Valóságos szökevény folyik. A német képviselők féltékenyen kiáltanak a csehnek felé: Lázadók, demutőrök, hazaárulók!

Prokesch: Nekem négy fiam van a fronton.

Teufel oroszai felé: Akkor most már igazán be foghajtja a székét!

Wolf az elnök felé: Elsühetné már a nyakamról ezt a cseh bandát!

Wolf ezután a cseh oroszai felé említett fel példaként, miszt Prokesch ismét közbekiáltott:

— A cseh oroszai nem eszik cukrot!

Teufel: Hártya a csökeért egy pofont érdemel.

Prokesch: Jöjjön ide, próbáljon pofont adni, maga csirkefogó!

Az elnök ezután csak nagynehézen tudja a rendet helyreállítani és Wolf hamarosan befejezte beszédét.

Pétervár. A katonák és munkások tanácsának központi bizottsága 119 szavazattal 104 ellenében oly határozatot fogadott el, amely kimondja, hogy koncentrációs kormány alakuljon a kadettek kizárásával.

— Adományozás. Roth Izidor butoránnyágyáros, Asztalos Sándor-u., 30 koronát adományozott a vak katonák részére.

— Adakozás. Arad sz. kir. város főgármestere kezéhez Dományi József a város szegényei között szétosztás céljából 500 koronát adományozott.

— Levélpapír ajándékok Kerpelenél.

— Zongora- és hegedűiskolák és gyakorlatok legújabb kupték, operettek és operák stb. állandó nagy készlete Kerpelenél.

— Gyors és gépirási tanfolyam. Minden hó elején kezdődőleg gépirási tanítás az összes rendszertű írógépeken gyorsírás és irodai munkálatok tanítása szakmáj vezetőse mellett. Beiratkozni minden nap lehet: Bodnár József írógép vállalatánál, Arad, Weitzer János-utca: 11. Telefon 11-41.

TARKASÁGOK.

(Márkus Emília és a szappan.) Amilyen nagy művésznő P. Márkus Emília, be kell vallani, éppen olyan keveset ért a háztartáshoz. Az ő birodalma a színpad, nem esoda, ha a gondolatai idegenek a konyhától, meg az élőkamarától. Am ismert tulajdonsága a szöke esodának, hogy mindenkivel páratlanul szeretetre méltó.

A napokban egy ismert kiváló háziasszonynál volt látogatásban, aki büszkén mutatta be neki dusan felszerelt kamráját. A rengeteg ritka és különleges holmi között a művésznő szeme megakadt egy nagy rakás fehér téglán.

— Hát ez hogy került ide? — kérdezte.

— Ez a sok kókoka?

— Nem kő az, — felelte büszkén a háziasszony, — hanem szappan. Ugy bizony, házi szappan, magam csináltam.

— Hát szappan! — kiáltotta Márkus

Emília. — Igazán nagyszerű! És magad csináltad? Itthon? Pompás! Ugy-e... ugy-e, — így sokkal jobbizu?

(A meghamisított Lohengrin.) Az Operaház megnyitó előadásán a „Lohengrin” második felvonása után két régi operaházi törzsvendég találkozott a büfében.

— Mit szólsz az előadáshoz? — kérdezte az egyik.

— Nagyon jó — felelte a másik. — Nekem csak az ellen van kifogásom, hogy meghamisították a „Lohengrin” szövegét.

— Meghamisították? Hiszen eddig egy szó változás sem esett.

— A harmadik felvonásban annál több lesz a változás — mondotta az aggodalmaskodó ur. — Az eredeti szöveg szerint tudvalevően Lohengrin hagyja el Elzát; a mi operaházunkban pedig az Elzák hagyják el Lohengrint.

— Elzák? Többes számban?

— Persze. Az egyik Elza. Medek Anna, elhagyta Lohengrint és Berlinben énekelt, a másik Elza, Adler Adélina pedig a Városi Színházhoz szerződött. Szegény Lohengrin, egyedül maradt...

MOZGOKEPSZINHÁZ.

A becsstelen — Henny Portenel.

— Az Apolló szenzációja. —

Henny Porten, a bájos, szöke német mozidiva, aki már régen szeretetünkbe lopta magát, péntektől kezdve új szerepben mutatkozik be az aradi közönség előtt. „A becsstelen” az új Henny Porten-dráma címe. Luise (Henny Porten) Rohrbach gyáros menyasszonya. Az esküvő napján Rohrbach, aki ideges torz

ember, botjával leüt egy férfit, aki megjegyzést tesz új feleségére. A gyarost letartóztatják és a bíróság 3 évi börtönrre ítéli. Luise gyakran látogatja meg a börtönben a férjét, aki a rövid találkozást is arra használja föl, hogy feleségével durván bánják, aki emiatt elhidegül tőle s szívesen meghallgatja Rütting ügyvéd ama kérését, hogy váljék el az urától és legyen az ő felesége. Rohrbach kiszabadul a börtönből és boldogan siet Luisehoz, akit át akar ölelni. Az asszony azonban távoltartja őt magától. Rohrbach az asszonyt védekezése ellenére behurcolja a szomszédos házszobába. Mikor Rohrbach távozik lakásából, a lépcsőn találkozik Rüttinggal és gunyosan jegyzi meg neki, hogy Luise már várja őt. Luise szegységében elbujik Rütting elől.

Egy év múlva Rohrbach ismét megjelenik az asszony előtt s követeli a gyermekét. Luise Rüttinghez fordul oltalomért. Csak egy mód van arra, hogy a gyermeket az asszony visszakapja, ha a tárgyaláson azt vallja, hogy megcsalta a férjét, akkor Rohrbach hajlandó a gyermeket visszaadni.

A tárgyaláson Rütting már meg akar esküdni, hogy a viszony közte és Luise között tiszta volt, mikor az asszony lefogja a kezét és magára vállalja a házasságtörés vétkét, a gyermekért. A rövid fogságot megadásal viseli el az asszony és mikor a fogság letelt, Rütting várja őt, hogy hazavigye gyermekéhez, új otthonába.

Az előadások a nagy érdeklődéssel várják a folytatásokat.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— **Kölcsönhordók a szüreteléshez.** Az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesületének többszöri sürgős felterjesztése és közbenjárása folytán a földművelésügyi miniszter megengedte, hogy a ménesi közpiac tulajdonát képező hordók hegyaljánk szőlőbirtokosainak, az alábbi feltételek mellett kölcsönképen rendelkezésére bocsájtassanak: Csakis az idei termés tárolására és csakis teljesen megbízható szőlősgazdák kaphatnak kölcsön hordókat, hektolitereként és havonként egy korona használati díj ellenében s a hordók legkésőbb 1918. évi június hó 1-ig a közpincének ismét visszaszolgáltatandók. Amennyiben a jelentkezés több ürmértéket kívánna, mint amennyi rendelkezésre áll, ez esetben arányosan leszállítandók az igények. A hordókra igényt tartó szőlősgazdák igényeikkel közvetlenül Jausz Oszkár m. kir. vincellériskolai igazgatóhoz forduljanak. A hordók kikölcsönzésénél az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesületének tagjai előnyben része-

siülnek. Bódy Bódog az Aradh. Szőlősg. Egyesületének elnöke.

— **Rossz volt a dalmát bortermés.** Szerajevóból jelentik, hogy az idei dalmát szüret katasztrófálisan rossz eredménnyel járt s az a kevés ujbór, ami van, szintén nem hozható forgalomba, mert a bortermelők igen kevés cukrot kaptak. Az idei évad folyamán a szőlők nagy részét elpusztította a filoxéra, a szenvedett károkat helyreállítani munkaerő hiánya miatt nem lehetett úgy, hogy az idei év következményeit a dalmát szőlőművelés nagyon hosszú ideig meg fogja szenvedni. Még a leggazdagabb vidékeken is alig termett meg az előző években nyert bortermésnek ötödrésze. A rossz szüret nagy csapás a dalmátokra nézve, mert az utóbbi időben a bor volt egyetlen jövedelmi forrásuk.

A szerkesztéstől lefelé:

Stauber József

NYILTÉR

Lámbeck János és fia „Első m. kir. szab. ércokporosító gyára és temetésrendező-vállalata” Arad.

Özv. Barthos Domokosné szül. Czeller Anna saját, valamint gyermekei Rózsa és István, testvérei, sógorai, sógorai, unokáccsai és unokahugai nevében mély fájdalommal tudatja, hogy szeretett jó férje, illetve édesapa, testvér, sógor és rokon

Barthos Domokos,

az aradi áll. és főmipari szakiskola falpari főművezetője,

f. é. szeptember hó 26-án d. u. fél 5 órakor, életének 52-ik, boldog házasságának 16-ik évében, hosszas szenvedés után jobblétre szenderült.

A boldogult földi maradványai szeptember hó 28-án d. u. 8 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Nyugodjék békében!

Arad, 1917. szeptember hó 27.

Özv. Nagy Ferencné szül. Szilágyi Róza, Barthos Pál testvérei, Barthos Pálné szül. Beczö Irma, ill. Czeller István, ill. Czeller Istvánné szül. Janovits Gizella, Czeller Ferenc, Czeller Ferencné szül. Britz Irma, özv. Reisz Lőrincné szül. Czeller Emilia, Czeller Lajos, Czeller Lajosné, szül. Walk Teréz, sógorai és sógorai, Pülöp János, Pülöp Jánosné szül. Farkas Anna, Nagy Ilonka, Barabás Károly, Barabás Károlyné szül. Barthos Margit, Barthos Irma, Barthos Blanka, Barthos István, Barthos Zelma, Czeller Jenő, Czeller Emil, Czeller Stefánia, Reisz Kálmán, Reisz Anna, Czeller Lajos, Czeller Regina, Czeller Bubi, nagybátyja, nénye és rokonai

Deutsche im Ausland!

Macht mit Eurer
Treue nicht halt an
Deutschlands
Grenze:

Zeichnet die neue
Kriegsanleihe!

Csak
Gyöngyvirág, Ibolya, Orgona
és Eau de Fleurs illatokat

használjunk

a Dunántúli Gazdasági Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársaság, Nagykanizsa gyármányából, mert

feltűnik minden külföldi gyármányt. 4981

Használt ólom
megvételre kerestetik.

20934—1917. kii.

HIRDETMÉNY.

A mákért követelhető legmagasabb ár s az 1917. évi mákterméknek zár alá vételéről s forgalmának korlátozásáról szóló kormányrendeletet a következőkben teszem közzé: A m. kir. miniszteriumnak 221—1917. M. E. számú rendelete a mákért követelhető legmagasabb ár megállapításáról.

A mákért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra 350 korona.

Ezt a legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodó álló-

máshoz való szállítás költségeit is, csak nélkül készpénzűzés mellett történő eladás esetére kell érteni.

Az 1. paragrafusban meghatározott legmagasabb ár csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árura vonatkozik, kevésbé jó minőségű áruraért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő.

Az 1917. évi egész máktermés a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá vétetik, kivéve a termésnek azt a részét, a melyre a termelőnek háziszükségletére vagy gazdaságában vetőmag céljára szüksége van. A termelő zár alá vett termését fel nem

használhatja, fel nem dolgozhatja és — amennyiben a jelen rendelet másképpen nem intézkedik, (7. paragrafus) — másnak, mint a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ Részvénytársaságnak (Budapest, VI., Vilmos császár-ut 33. sz.) illetőleg Horvát-Szlavonországokban másnak mint az ottani Országos elítási részvénytársaságnak (Zemaljska Opskrba d. d. u. Zagrebu) el nem idegenítheti és azaz általában csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy kijátsza vagy megszegésénél vagy kijátszásánál bármely módon köz-

remüködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárásal és kétezer koronáig terjedhető, pénzbüntetéssel büntetetik.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költségek levonásával a Hadirokkantak Segélyalapja javára fordítandó.

Arad, 1917. augusztus hó 24.
Green, főkapitány.

Magyarád hegyközségben az általános szüret f. évi október hó 8-án

veszi kezdetét, de indokolt okoknál előbb (4-én) is.

6588 A hegyközségi elnök.

16205—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. Miniszteriumnak az amóniákszóda, a kristályszóda és a marónátron forgalomba hozatalának szabályozásáról szóló 2039-1917. M. E. sz. rendeletét a következőkben teszem közzé.

Mindenki, aki együttvéve egy métermázsánál (100 kgr.) több amóniákszódát, kristály szódát, jeges szódát, (mosószódát) és marónátront (marószódát, zsir-szódát, lugkövet) tart a magyar szent korona országában, saját vagy idegen helyiségben készletben, vagy más részére őrizetben, köteles készletét haladéktalanul a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium ipari műszaki osztályánál B(udapest, II., Lánchíd-u. 1—3. sz. II. emelet bejelenteni.

Mindazok a vállalatok, amelyek amóniákszóda, kristályszóda előállításával foglalkoznak, ezen anyagokat csakis a kereskedelemügyi miniszter által meghatározott rendelkezések szerint hozhatják forgalomba.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a jelen rendelet 1. paragrafusa alapján bejelentett készleteket közszükségleti célokra igénybe vehesse (rekvizitálhassa).

A jelen rendelet 1. paragrafusaiban megjelölt cikkekért követelhető legmagasabb árak a magyar szent korona országainak egész területére jelen rendeletben állapítatnak meg.

Amóniákszóda 98—100 százalékos. Kicsinyben való eladásoknál (a kisgyasztóval való forgalomban) 50 kgron aluli mennyiségek eladásánál kilogrammonként 50 fillér.

Kristályszóda (mosószóda, jegeszóda). Kicsinyben való eladásoknál: 5000 kg.-on alul 1000 kg.-ig 23 K. 1000 kg.-on alul 500 kg.-ig 24 K. 500 kg.-on alul 100 kg.-ig 26 K. 100 kg.-on alul 55 kg.-ig 28 K. 50 kg.-on alul 36 K. mm.-ként.

Marónátron (marószóda, lugkő). Kicsinyben való eladásoknál (fogasztóval való kisorforgalomban) 120 fokos 1 korona, 100 fokos 90 fillér, ezen ár egy kgr. tiszta szódára, csomagolással együtt értendő.

Arad, 1917. évi augusztus hó 10-én.

Green, főkapitány.

Kifutófiu

jó fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

980—1917. Torna község előjárótól.

Arverési hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy Torna község tulajdonát képező egy darab kiselejtett magyar fajta tenyészbika f. évi október hó 7-én d. e. 9 órakor a község házában tartandó nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Torna, 1917. évi szeptember hó 23-án.

6572

Előjáróság.

A szépségápolás titka a felhasznált szépfűszerek helyes megválasztásában rejlik!

**Rozsnyay kitűnő Serail arc-
szépfűszerek különlegességei**

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcső. Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Serail Arcpora. Lehellet finomságu. Crém, fehér, rózsás és testszínekben. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, ibolya, Loin du bal, orgona, piros róza, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszerertárban Arad, Szabadság-tér.

Használt ólom megvételre keresetetik.

Fehér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszerertára

Arad, Andrassy-tér 22. sz.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruhatetük

kiirtására legjobb szer a PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Szűrvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrojt aró, nyak vagy karkról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ára utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerertárban

Arad, Andrassy-ut 22. szám.

Nagymennyiségű pléh pánt eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi június 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben 12.00
Személyvonat este 9.81

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.06
Személyvonat délután 8.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7.33
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel 5.40
Személyvonat délután 12.48

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt 11.53
Személyvonat este 7.46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.00
Személyvonat délután 1.13

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10.00
Személyvonat este 7.36

Aradról Ujszentannára indul:

Délután 5.30
reggel 8.26

Aradról Ujszentannára érkezik:

D. e. 9.10
Este 6.10

Ujszentannáról Aradra indul:

Este 6.22

Ujszentannáról Aradra érkezik:

Este 6.58

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32
Vegyes vonat délután 4.29

Mezőhegyesről Kétegyháza indul:

Motoros vonat reggel 8.37
Motoros vonat este 6.20

Kétegyházaról Mezőhegyesre indul:

Motoros vonat reggel 6.10
Motoros vonat délután 4.10

Ujszentannáról Kétegyháza ind.:

Motoros vonat reggel 9.25
Motoros vonat este 7.00

Kétegyházaról Ujszentannára ind.:

Motoros vonat reggel 6.00
Motoros vonat délután 4.00

Borossebesről Menyházára indul:

Vegyesvonat délelőtt 9.00

Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután 2.39

**Használt csomagoló
papir megvételre ke-
restetik. Bővebbet a
kiadóhivatalban. :-:**

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjért csak az érdeklődők kérésére közöljük.

Minden apró hirdetés ára 10 kor. Vastagabb betűkkel 20 kor.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat eldubozással kell jelölni.

A legkisebb hirdetés ára 1.20 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 5 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Azon hájon urleány,

akit szerdán este a Deák Ferenc utcában láttam, szórakozás céljára ólbarátságát keresem. Levelet "Kis vasutas" jellegre a lapban jelölve kérem. 6590

Alkalmazást keres.

4 polgári

végzett fiatalember (iroda) gyakornoki állást keres. Cím a kiadóban. 6586

Intelligentes Deutsche Fräulein sucht Stelle als Kinderfräulein zu grösseren Kindern. Im nähen bewandert. Adresse in Administration. 6595

Fehérmű javítást

elfogad Konrad Jánosné, Lina-u. 20. 6600

Egy kemény, rendezhető

takarékos, háztartás és baromfi tenyésztésben járatos, intelligens asszony, magános urhoz vagy uradhoz, háztartásnak, anyahelyettesnek, vidékre vagy pusztaira ajánlanak. Jó bánásmódot kér, s az illető ur vagy uradnak megbízható hűséges gondozója lenne. Levelet e lapban jelölve "27 tavasz" jellegre a kiadóhivatalba kérem küldeni. 6599

Négy polgári végzett

postai gyakorlattal bíró leány, állást keres. Cím a kiadóban. 6614

Fűszer,

rőtűs- és rövínaru kereskedő segéd, állást keres. Cím Kovrasán Szilárd, Opczka 608. sz. 6550

Deutsche Fräulein

sucht Stelle zu grösseren Kindern oder als Stütze der Hausfrau: Briefe erbeten unter "gute Behandlung" an die Administration. 6559

Alkalmazást nyer.

Keresztény,

5 tagból álló ur családnak egy ügyes, szorgalmas, megbízható mindenek először keresetk. Cím a kiadóban. 6605

Naponta

2-3 órán át leendő foglalkoztatásra keresnek mérlegképes ügyvelőt, esetleg gyakorlott nő hivatalnokot. Alkalmazást "Fatermes" cég jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6608

Asztalosbognárt

keresek motorüzemű ipartelepem részére. Csakis hosszabb, önálló gyakorlati rendelkezésű, szorgalmas mesterek kúldjenek a ajánlatukat fizetés, lakás, futással járadalmazott állásra. Személyesen jelentkezők előnyben. Schäfer Dező, Körösbánya. 6516

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Tisztviselőnek,

szorgalmas mindenek, ki padló felületéhez ért, jó fizetésű felvétetik. Batthyány u. 23. sz., I. emelet. 6020

Két ügyes

takarítónő és egy háztisztelő, azonnali beállításra "Hungaria" kávéházban felvétetik. 6574

Lakást keres.

Keresek

eisejére két személy számára butororolt lakást, fürdőt és legényzobával. Ajánlatokat "Nős férfi" címre a kiadóba kérek. 6578

Vétel és eladás.

40 hl. borsherdő

eladó. Atlasz, Boczkó-u. 6. 6597

Egyező használát,

elsőrangú 80 hektős borsó eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6593

Viszmalom

jóforgalmu és jókarban lévő, Aradvár megyében, a József nádor malom csatorna mentén, elszállósítás és hadba vonulás miatt eladó. Bővebbet dr. Csiky Ödön ügyvédnél Aradon, Ferdinánd-utca 3. szám. 6587

Teljeskörű felszerelések

és 5 öltöny férfi ruha, utányos árért eladó. Herman Róznél, Honczton (Aradmegye). 6593

Rakás terek

házi használatra kiváló minőségben kapható Brana N. A. Isztopánvári és vegyszertől cikkek gyárában, Arad, Boros Bástya 7. szám. Isztopánvári n. gy. árkedvezményben részesebbnek 6601

Ru. lakás

és borszűréshez valódi francia asbebt kapható minden mennyiségben. Citiromiz főraktárban Arad, Deák Ferenc-utca. Ortutay palota. 6598

Eladó

1 masszív hálószoba és konyha berendezés, 1 roszta: és több berendezési tárgy. Úrad, Rák u. 4. 6189

I koiat hanglegyk,

hozgud- és zongora iskolák, minden zenés részre Deák Béla könyv és papírkereskedésben, Forray-utca. Gr. Nádasy-palota. 4421

II 30 koronás

fizetek egy gram teletinombb arányért. Zálogcédulákat a legnagyobb áron veszek. Brandes órák és ókszerész, József főherceg-ut 12. szám. (Lutheránus templom mellett.) 5513

D boros,

papondeklit és vessző kosarak, eladók, ugyanott tanúsítvány fizetésű felvétetik. Janosi Károly, Zrinyi-utca, virágkereskedés. 6317

Hegymag

makói órák, valamint petrezselyem és egyéb magvak, melyek csiraképeségeért, fajtisztaságáért felelősséget vállalunk, a legolcsóbb napi áron szállítunk. Vörösh-gymát, forhagymát, sárgarépat, patkószemet, tormát stb. a maximális áron adunk el. Aradon: galmi Részvénytársaság, Makó u. 6510

Eladó

egy üzemképes 8-as benzinnemotor. Cím a kiadóban. 6501

Transparherdó

használt, teljesen jó állapotban, kb. 100 hektó, eladó óz. Dr. Steiner János 4 szőlőjében Ménas. Ugyanezt 6 hold területtel szőlő is eladó. 6552

Ujbor eladó,

kiváló minőségű 22-25 hektó. Arad, Erdélyi-ut 1. 6572

Használt élelm

megvételre keresetk. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7692

Ingatlan.

Eladó

Knésich Károly-utca 3. számú ház 10 szobával, villanyvilágítással és vízvezetékkel. 6586

24 hold szántó d,

ház, cséplőgép és a hozzátartozó gazdasági eszközökkel, jutányosan eladó. Cím a kiadóban. 6596

Emeletes szobák,

6 fizetékkel, 22 lakóval, haál eset miatt eladó. Bővebbet Erzsébet-utca 41b. szám. 6594

A Bistrotsky-féle szőlő

Ménas, természetesen és teljes felszereléssel eladó. Értekezhetni ugyanott. 6584

5 szobás ur ház

modern berendezéssel, parkirozott fenyves udvarra, külön álló üres terekkel a belvárosban eladó. Megtekinthető délután 4-5-ig. Cím a kiadóban. 4341

Eladó ház

Giwella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évi adómentes, szabad kéznél eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

Eladó

Határ-utca 9. számú bérház (szarb templom közelében). Jüredalmaz tiszán 5 1/2% ot. Verő részére 3 szobás lakás biztosítva. László Sebő, Hasszinger-u. 5 sz. Telefon 747. 6358

Oktatás.

Órai vezes

tanító, német és francia órákat ad. Deák Ferenc-utca 38. 6592

Zongora

órákat adok mensékelt díjazásért, jelkimezetes oktatás mellett. Cím a kiadóban. 6164

Üzletek.

Egy fogorvos

elismertület, betegség miatt átadó. Bővebbet a kiadóban. 6607

Különléle.

Eve-zott

26-án este 6 órakor a Szabadságtérre érkezett gazvasu kizéző kocsijában egy fénykép apparatus Becsületos megtaláló díj jutalomban részesül a kiadóhivatalban. 6616

Apróhirdetések

az "Aradi Közlöny" részére felvétetnek a Messenger boy útján. Deák Ferenc-utca. Barua Béla hirdetés- és hirdaprodájában Zrinyi-u. és a Kossuth-utca papírüzletben.

Gyógyászat.

Hehs Vuans chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorvántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vérjavító biztos óvszer malárius fertőzések- és minden infektíóból eredő megbetegedések ellen úgy felelőseknek, mint gyermekeknek. Ára 5.- kor. Hehs gyógyszerár. Földes gyógyszerár. 12

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Ruh és visakotegnég

elleni fehérvér kenőcs kapható egyedül: Ferenc-utcai Vajdits-gyógyszertárban. Kis tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50 fillér. 6117

Méh viaszko!

keresek megvételre, nagyobb mennyiséget. 6429

Dürr Gusztáv

fűszerkereskedés Arad, József főherceg-ut 2. Városházzal szemben.

Sasmalom

részére megbízható, gyakorlatiattal bíró

raktárnokot

keresek. 6591

Nagy Farkas, Arad

Hirdetmény.

Pankota hegyközség

előjárósága ezennel közhirre teszi, hogy Pankota községben

az általános szűret

október hó 8-ikán veszi kezdetét.

Pankota, 1917. szept. 27-én.

6603 Előjáróság.

Cognac:

Keglevich,

Dekány,

Marty,

Adriatika gyártmány,

valamint

Likőr, rum-

és valódi erdei

Málna-szőrp

palackokban beszerezhető nagyban és kicsinyben. 2058

Weiszberger Samuel

utódánál

Körösvölgyi Pálinkarakter

Arad, Andrássy-tér 5. Telefon 651

Katonai parancsnokság hadbiztossága

Temesvár.

J. 49994-1917. szám.

Bodnarsasszállítás.

A hadiintézőségnek nagyobb mennyiségű szakaszterüen vágott bodnarsásra van szüksége.

A kerületen illetékes katonai élelmezési raktárhoz beszállított teljesen száraz fásért q-ként ha katonai legénység által 3 (három), 6 (hat) korona térítettik meg, pedig ha saját munkások által vágatik, 16 (tizenhat) korona.

Ajánlatok a temesvári katonai parancsnokság hadbiztosságához, az előreláthatóan beszállítandó mennyiségek megjelölése mellett, legkésőbbén 1. évi október 5-éig nyújtandók be.

Katonai parancsnokság hadbiztossága 6558 Temesvár.

Használt ólom

megvételre keresetk.

Bővebbet a kiadóhivatalban.